Spedizione in abbonamento postale. — Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXV., št. 113 Ljubljana, ponedeljek 18. maja 1942-XX Cena 40 cent.

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečn a naročnina 6.— lir, za inozemstvo 15.20 Lir

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računi pri poštno čekovnem zavodu: Ljubljana štev. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Un netto successo dei caccia

In combattimenti aerei sono stati abbattuti 12 cacciatori inglesi — Autoblinde nemiche poste in fuga in Cirenaica

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 17 maggio il seguente bollettino di guerra n. 715:

Sul fronte cirenaico autoblinde nemiche spintesi verso nostri elementi avanzati sono state poste in fuga dal tiro delle nostre artiglierie. In duelli aerei due «Curtiss» venivano abbattuti dai cacciatori tedeschi.

Formazioni di velivoli italiani e germanici hanno bombardato i campi di aviazione di Malta.

Violenti combattimenti fra la caccia di scorta e quella avversaria segnavano un completo successo dei nostri cacciatori che abbattevano nove «Spitfire» senza subire alcuna perdita; un altro apparecchio risulta distrutto dalla caccia tedesca.

Velik uspeh lovskih letal

V letalskih spopadih je bilo sestreljenih 12 angleških lovcev — V Cirenaiki so bili pognani v beg sovražni oklopni avtomobili

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 17. maja naslednje 715. vojno poročilo:

Na cirenaiški fronti je naše topništvo pognalo v beg sovražne oklopne avtomobile, ki so prodrli do naših prednjih čet.

Nemški lovci so v letalskih dvobojih sestrelili dva »Curtissa«. Skupine italijanskih in nemških letal so bombardirale letališča na Malti. Silne borbe med spremljevalnimi lovci in sovražnimi lovci so se zaključile s popolnim uspehom naših lovcev, ki so sestrelili 9 »Spitfirov«, ne da bi sami imeli izgube. Nemški lovci so uničili eno nadaljnje letalo.

*

Rim, 17. maja s. Včerajšnje vojno poročilo objavlja vest o potopitvi neke nadaljnje sovražne podmornice, ki jo je potopil italijanski rušilec. S tem novim udarcem že hudo preizkušeni sovražnikovi podmorniški mornarici se je povečalo število uničenih podmornic v Sredozemlju na 64.

Berlin, 17. maja. s. Doznava se, da je letalstvo osi uničilo v Sredozemlju od novembra 1941 do konca ...ila 1942 1421 angleških letal.

Sovjetski beg s Kerča

Nemško vojno poročilo — Čiščenje polotoka Kerča Hude sovjetske izgube pri Harkovu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Severnovzhodno od mesta Kerča so bili ostanki poraženega sovražnika na vzhodni konici polotoka stisnjeni na najožji prostor. Preko morske ožine pri Kerču bežeče sovjetske sile so utrpele pri letalskih napadih hude izgube. Na Tamanskaji so izbruhnili veliki požari in močne eksplozije. Nemški lovci so pri tem sestrelili v bojih v zraku brez lastnih izgub 28 sovražnikovih letal.

Na področju pri Harkovu so se izjalovili ponovni napadi sovjetskih čet s hudimi krvavimi izgubami sovražnika. Število v teh bojih doslej uničenih oklopnih voz se je povečalo na 240.

V ostalih odsekih vzhodne fronte topniško in izvidniško delovanje.

Na področju pri Moskvi, kakor tudi vzhodno od Ilmenskega jezera so letala vztrajno uničevala važne železniške zveze nasprotnika.

V bojih na vzhodu je odstranil en sam vod 2. stotnije 132. pionirskega bataljona v enem samem napadu 1800 min.

Na Laponskem in na fronti pri Murmansku so bili naši napadi uspešni.

Letališča na otoku Malti so bila bombardirana podnevi in ponoči.

Nemška bojna letala so potopila z bombami pri poletu proti južni obali Anglije v pristanišču Plymoutha večjo vojno ladjo in poškodovala razen tega eno topničarko, kakor tudi eno tovorno ladjo.

*

Berlin, 18. maja. s. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so nemške letalske sile včeraj izvedle vrsto množestvenih napadov na severovzhodni del polotoka Kerča, kjer so se zbirale sovjetske čete in avtomobilske kolone. V letalskih spopadih je bilo na tem odseku sestreljenih 15 sovjetskih letal. Nemška letala niso imela nobene izgube.

Boji na finskem odseku

Helsinki, 18. maja. s. V Vzhodni Kareliji so finski težki protitankovski topovi v zadnjih 24 urah razdejali vrsto sovražnih postojank. Sovjetske čete so bile na več krajih prisiljene k umiku. V smeri proti Rukajärviju so finske patrulje pregnale več sovjetskih patrulj in jim prizadejale znatne izgube. Na področju okrog Louhija je pretekli petek padlo 200 sovjetskih vojakov. Spopadi se tam nadaljujejo. Na Karelski ožini ni bilo nikakih posebnih dogodkov. Na Aunuški ožini se je izjalovilo več napadov sovjetskih izvidniških oddelkov.

Vel. Kralj in Cesar na proslavi »dneva Italijanov po svetu«

Rim, 18. maja. s. Včeraj je bil po vsej Italiji praznovan tretji »Dan Italijanov po svetu«. Rimska svečanost je postala posebnega pomena, ker se je je udeležil tudi Nj. Vel. Kralj in Cesar. Svečanost je bila v palači Firenze. Vladar je bil v slavnostno okrašeni dvorani sprejet z velikim navdušenjem. Pozdravili so ga predsednik družbe nacionalni svetnik Felicioni, podpredsednik senator Scodnik in drugi zastopniki oblasti. Prisotni so bili tudi predsednik korporacijske zbornice Grandi, podpredsednik senata Berio, državni podtajnik Russo in podtajnik Stranke Barberini. Vladar si je najprej ogledal veličastno razstavo, ki priča o delovanju družbe Dante. Predsednik družbe mu je izročil knjigo o Italijanih v Ameriki.

V zborni dvorani, ki je bila nabito polna in v kateri so bili tudi nemški poslanik pri Kvirinalu, zastopniki japonskega poslaništva ter poslaniki Finske, Rumunije in Madžarske, so vladarju priredili nove navdušene ovacije. V dvorani je bil odkrit kip Piera Foscarija, ki si je s svojim delovanjem v inozemstvu pridobil velikih zaslug. Slavnostni govor je imel predsednik Italijanske akademije Federzoni. Po njegovem govoru je vladar zapustil palačo Firenze. Ob slovesu so mu bile prirejene nove navdušene manifestacije.

Seja direktorija Stranke

Rim, 17. maja. s. Duce bo predsedoval nacionalnemu direktoriju Stranke, ki je sklican za danes, 18. maja, ob 17. uri v Beneški palači.

Povratek ministra Riccardija iz Sofije

Rim, 17. maja. s. Iz Sofije se je po petdnevnem bivanju vrnil italijanski minister za devize in valute Eksc. Riccardi. Na letališču Vittoria so ga pričakali bolgarski veleposlanik v Rimu z uradništvom in visoki uradniki ministrstva za devize in valute.

Povratek osnih diplomatov iz Amerike

Lizbona, 18. maja. s. V Lizbono je prispel parnik »Drobttinghol« s člani italijanskih in nemških diplomatskih misij, ki se vračajo iz Amerike. Diplomate so sprejeli zastopniki italijanskega, madžarskega in nemškega poslaništva v Lizboni konzularni nameščenci omenjenih držav, ter poslanik Švice, ki je prevzel zaščito interesov osnih držav na ameriškem kontinentu. Prirejen jim je bil svečan sprejem. Italijanski poslanik v Lizboni Franzoni je pozdravil dosedanjega italijanskega veleposlanika v Washingtonu Colonno. Vračajoči se diplomati so se nastanili po raznih hotelih v Estorini blizu Lizbone. Danes potujejo s posebnimi vlaki dalje v Italijo in Nemčijo.

Nezlomljena morala Italijanov v Ameriki

Buenos Aires, 18. maja. s. Iz Zedinjenih držav poročajo, da so v gorovju Mount Rocains uredili koncentracijsko taborišče za Italijane. V taborišču izdelujejo opeko. Taborišče je opremljeno z manjšim letališčem, sportnim igriščem in tiskarno, ki izdaja poseben list. V taborišču deluje tudi poseben Dopolavoro, ki šteje 2000 članov. V taborišču proslavljajo cerkvene in civilne praznike s patriotskimi zborovanji, na katerih vzklikajo Italiji, Duceju in zmagi Osi.

Protiletalske vežbe na Portugalskem

Lizbona, 17. maja. d. Tukajšnji listi javljajo, da bodo v mesecu juniju v Lizboni velike vežbe v protiletalski obrambi, pri katerih bo sodelovala redna ...ska vojska skupaj z oddelki portugalske legije. Manevri se ne bodo omejevali samo na ozemlje, portugalske prestolnice in predmestij, marveč na vse ozemlje, ki se razprostira na levem bregu reke Tejo od Lizbone do izliva Teja v morje.

Triumfalen obisk Duceja na Sardiniji

Navdušene ovacije in manifestacije prebivalstva v vseh krajih, ki jih je Duce obiskal v šestih dneh svojega sardinskega poseta

Rim, 18. maja. s. Povsem nepričakovano je Duce obiskal Sardinijo, ki mu je tako zelo pri srcu spričo delavnosti in ponosa svojega ljudstva. Prišel je iz Rima s svojim trimotornikom in pristal na nekem letališču na otoku. Spremljala sta ga Tajnik Stranke in državni podtajnik letalskega ministrstva. Na letališču so ga sprejeli prefekt, zvezni tajnik in župan Sassaris. Duce je pregledal oddelek letalcev in nato z avtomobilom krenil na pot. Najprej se je pripeljal v Nurro, okrog katere so v zadnjih letih nastala nova rodovitna polja. Koloni, večinoma iz pokrajine Ferrare so mu priredili navdušene ovacije. Počasi se je Duce vozil mimo 125 novih posestev. Od časa do časa je stopil iz avtomobila in se prisrčno razgovarjal s kmeti. V Pertioliji se je ustavil na posestvu »Maria Pia di Savoia«, kjer ga je pozdravilo mnogo otrok in žena. V Portu Conte je pregledal velik oddelek vojske. V Algheru ga je že sprejela ogromna množica ljudi. Njegov obisk je prav zaradi svoje nenadnosti izzval ogromne manifestacije. V bližini Alghera je Duce pregledal nove oddelke vojske. Od tam je krenil v Sassari. Vest o njegovem prihodu se je bliskovito razširila po vsej Sardiniji.

V vladni palači je bil Duce na kratkem obedu. Ko je zapustil prefekturo, ga je na trgu pričakovala ogromna množica ljudi, ki mu je neprestano navdušeno vzklikala. Tudi po ulicah je bilo ljudstvo razvrščeno v gostih špalirjih Duce je ljubeznivo odzdravljal z rimskim pozdravom.

Iz Sassarija se je odpeljal v Porto Torre, važen center ribarske industrije. Tam ga je znova sprejela ogromna množica ljudstva z nepopisnim navdušenjem. Popeljal se je daleč naokrog po periferiji in se osebno zanimal za potrebe prebivalstva. Ustavil se je v kmečki hiši, kjer so ga žene navdušeno sprejele. Razgovarjal se je z njimi in nato krenil dalje. Ljudje so ga obmetavali s cvetjem prav do srede mesta. Ko se je vrnil v Sassari, si je ogledal bolnišnico in posebno kirurško kliniko. Ogledal si je tudi fašistični vzgojni zavod »Giuseppe Nigra«.

Nagovor na množico v Sassariju

Na trgu pred vladno palačo se je med tem zbrala nepregledna množica ljudi, ki je Duceju neprestano vzklikala, čim se je pripeljal spet na prefekturo. Duce je stopil na balkon in je po rimsko odzdravljal množici. Zatem jo je nagovoril. Njegove besede so bile dokaz trdne vere in neomajne gotovosti zmage. Na ljudstvo je nagovor napravil silen vtis. Vedno znova so vzklikali »Zmagati!« Duce se je moral še večkrat pojaviti na balkonu spričo navdušenih manifestacij množice.

Zatem je sprejel Duce zastopnike pokrajinskih oblasti.

Silne ovacije v Tempiu

Naslednjega dne je Duce zapustil Sassari in se odpeljal na deželo. Spotoma je pregledal nadaljnje oddelke vojske. V Covinasu mu je ljudstvo znova priredilo velik sprejem. V Moresu je bil sprejem posebno ganljiv. V Ozieri so ga ljudje naravnost zasuli s cvetjem, enako v Oschiliu, Duce se je za daljši čas ustavil ob ogromnem bazenu, si ogledal jezove, se pomudil med otroki in nato krenil dalje v Tempio. Mesto je bilo vse v zastavah in prebivalstvo mu je priredilo silne ovacije. Počasi si je njegov avtomobil krčil pot skozi množico, ki ji je Duce odzdravljal stoje. Na trgu Galluri je Duce stopil z avtomobila in krenil v mestni dom. Množica se je takoj zbrala pred magistratom in priredila Duceju, ki se je pojavil na balkonu navdušene ovacije. Duce je množico kratko nagovoril in ugotovil, da je ponosno ljudstvo Gallure, kakor ves italijanski narod, trdno prepričano o popolni zmagi domovine. Duce je pozneje sprejel tempijskega škofa. Ko je odhajal so mu ljudje priredili nove navdušene ovacije. Ogledal si je Tracijo, zavetišče mater in otrok in bolnišnico, kjer je bil od dvorane do dvorane deležen izrazov velike ljubezni.

Na Garibaldijevem grobu

Iz Tempia se je Duce odpeljal v Cuteno Palao, kjer je izvršil nekaj inspekcij, nato pa se je odpeljal z motornim čolnom v Maddaleno, kjer je bil sprejet z novim navdušenjem. Z avtomobilom se je odpeljal od tam v Caprero. Ogledal si je hišo Garibaldija, obiskal grobove njegovih bližnjih in položil rdeče rože pred spomenik velikega junaka. Duce se je nato podal na Guardio Vecchio in si z razglednega stolpa dolgo ogledoval strmo sardinsko obalo. S težavo si je njegov avto od tam kršil pot skozi gosto meglo. Z balkona admiralskega poslopja je Duce znova odgovarjal navdušeni množici. Zvečer je sprejel višje mornariške oficirje, ki so mu poročali o poslih admiralitete.

Dva nepozabna dneva za Nuoro

Dne 12. maja je Duce krenil iz Palaa v Lagius, kjer se je prisrčno razgovarjal z ženo nekega padlega bojevnika, ki je bil odlikovan s srebrno svetinjo za vojaške zasluge. Spotoma je znova pregledal oddelke vojske. Iz Montia je z vlakom krenil v Macomer. Na vseh postajah mu je ljudstvo pirejalo velike ovacije. V Chilibaniu in Bonorvi se je moral vlak spričo velike množice naravnost ustaviti. Duce je ob 15. prispel v Macomer, kjer so ga sprejeli zastopniki pokrajinskih oblasti. Ogledal si je tekstilno tovarno Alas in se odpeljal sredi ogromne množice po mestu. Pregledal je nadaljne oddelke čet in krenil nato proti Nuoru. Tudi tu ga je spet sprejela ogromna množica ljudi. Navdušenje je bilo nepopisno. Z balkona vladne palače je pozdravil ljudstvo in ga nagovoril ter mu izrazil svoje popolno prepričanje, da bo dosežena popolna zmaga. Duce se je moral ponovno pojaviti na balkonu spričo silnih ovacij. Zvečer je sprejel zastopnike oblasti in nuorskega škofa.

Dne 13. maja je Duce opravil več obiskov po mestu in prišel pri njih povsod v stik z ljudstvom. Obiskal je bolnico v San Francescu. Ogledal si je tudi hišo, v kateri se je rodila Grazia Deledda. Bil je na sedežu fašistične mladinske organizacije in se za hip ustavil pred mramornatim znamenjem, posvečenim Brunu Mussoliniju. Bil je tudi na pokrajinski zvezi, pred katero je pregledal oddelek Vojske, Milice in Gila. Z balkona je nagovoril množico, ki se je v ogromnem številu zbrala na trgu Viktorja Emanuela. Poveličeval je navdušeno vero vseh Italijanov v zmago, ki bo morala kronati nesmrtno slavo domovine Pozneje je Duce v delavskem mestnem okraju govoril z delavskimi ženami. Ogledal si je še več naprav. Popoldne je zapustil Nuoro. Množica mu je vzklikala, naj se prav kmalu spet vrne med svoje sardinsko ljudstvo.

Med kmečkim ljudstvom

Z avtomobilom se je Duce odpeljal skozi Silanus in Portugali v pokrajino Cagliari. V Abbasanti mu je bil prirejen nov nepopisen sprejem. Ob bazenu Tirsa je Duce stopil z avtomobila in obhodil ves ogromni jez. Od tam se je odpeljal dalje do Oristana, kjer mu je bil prirejen nov navdušen sprejem. Ljudstvo je neprestano vzklikalo »Zmagati!«. Iz Oristana se je odpeljal v Mussolinio. Tam ga je sprejela najprej fašistična mladina, nato nepopisno navdušena množica. Z balkona občinskega doma je pozdravil ljudstvo.

Navdušenje v Cagliariju

Naslednjega dne si je ogledal Duce nekaj kmečkih posestev in se ljubeznivo razgovarjal z ljudmi. Iz Mussolinie se je odpeljal v Montevecchio in dalje v Terralbo in San Nicolo Arcidano. Povsod so se ponavljale manifestacije ljudskih množic. V Montevecchiu si je Duce ogledal delavske kuhinje in je obedoval skupaj z rudarji. Ogledal si je tudi šolo. Duce je tudi tu nagovoril množico in je obeležil pomen sardinskih rudnikov v borbi za zmago. Sredi nepopisnih ovacij je Duce odpotoval v Ruspini in skozi vrsto krajev dalje v Cagliari. Mesto je bilo slavnostno okrašeno z zastavami in cvetjem. Ulice so bile polne ljudi. V vladni palači so ga pozdravili zastopniki mestnih oblasti, na trgu mu je ljudstvo prirejalo silne ovacije, tako da je stopil na balkon in množico nagovoril. Poveličeval je neomajni ponos sardinskega ljudstva, ki napenja skupaj z ostalim italijanskim narodom vse svoje sile za dosego zmage. Dolgo je Duce obstal na balkonu in odzdravljal množici. Popoldne je bil Duce na pokrajinskem zveznem tajništvu, na mornariškem poveljstvu, kjer je pregledal oddelke mornarice, na igrišču »Dux«, kjer je prisostvoval vajam fašistične mladine, ki mu je priredila nepopisne ovacije in predvajala pred njim vojaške vaje. Ogledal si je tudi kopališki predel mesta in tam v bližini pregledal večji oddelek vojske. Navdušenja množic, ki so ga pozdravljale, ni mogoče opisati.

Naslednjega dne je Duce nadaljeval svoje obiske v Cagliariju. Zatem se je odpeljal v Semini in Decimo Manni, kjer je na letališču »Arnalda Mussolinia« pregledal oddelke letalcev. Odpeljal se je dalje v Domus Novas in Iglesias, kjer so ga pozdravili zastopniki oblasti in škof. Ogledal si je rudarsko šolo in znova pregledal oddelke vojske.

Med rudarji in delavci

V Gonnesu in Cotighiani je bil deležen novih manifestacij. Zatem je prispel v Carbonio. Ogledal si je nekaj naprav v okolici mesta ter rudniške objekte. Na Rimskem trgu ga je sprejela navdušena množica ljudi. Sredi manifestacij je Duce množico nagovoril. Poveličeval je vrline sardinskih rudarjev, ki se z železno trdnostjo zavedajo usodne bodočnosti domovine. Duce se je odpeljal po mestu, ki je bilo vse v zelenju in zastavah. Vedno znova je bil deležen ogromnih manifestacij. Ogledal si je tudi nekaj sosednjih krajev in rudniških naprav. Ko se je vračal v Cagliari, je bil znova povsod sprejet s silnim navdušenjem. V Cagliariju je bil še v novi sodni palači, kjer ga je sprejel sodniški zbor. Ogledal si je fašistični vzgojni zavod in bolnišnico San Giorgio.

Šest dni je trajal Ducejev obisk na Sardiniji. Duce se je prepričal o vdanosti prebivalstva, ki sledi njegovemu nezmotljivemu vodstvu. V soboto si je Duce ogledal še posebej industrijsko področje in prav tam je bil deležen največjih navdušenih manifestacij. Pregledal je vrsto tovarn in se nato odpeljal na letališče. Oddelki letalcev so mu izkazali vojaške časti. S svojim trimotornim letalom se je s Sardinije spet vrnil v Rim. Ko se je letalo dvigalo, so mu vojaki z vseh strani vzklikali in ga pozdravljali. Skupaj z njim so odpotovali tudi tajnik Stranke, državni podtajnik Letalskega ministrstva in Ducejev osebni tajnik. Megla na morju ni ovirala poleta. Poldrugo uro po odhodu je Duce prispel v Rim.

Novi uspehi v Birmi

Japonske čete so zasedle mesto Kuto — Velik plen Zadnje ameriške nosilke letal na Pacifiku

Bangkok, 18. maja. s. Z birmanske fronte poročajo, da so japonski oddelki v petek zavzeli važno mesto Kuto, 200 km severno od Mandalaja. Ostanki kitajskih in angleških sil, ki so se še držali na tem področju, so bili uničeni.

Tokio, 18. maja. s. Japonski glavni stan je objavil, da je bil glavni del britanskih sil v Birmi popolnoma razpršen že 13. maja na obmejnem področju med Birmo in Indijo. Samo tega dne je na sovražni strani, kjer je bilo zbranih okrog 20.000 ljudi, padlo 1200 oficirjev in vojakov. Japonci so zaplenili 421 topov, 3000 avtomobilov in 113 oklopnih avtomobilov.

Tokio, 17. maja. s. Japonski glavni stan poroča, da so japonske čete, ki napredujejo vzdolž birmske ceste, zasedle strateško važno mesto Tangkung v pokrajini Junan. Japonci so pri napredovanju v pokrajine zajeli veliko količino vojnih potrebščin.

Tokio, 17. maja. s. Zasedba Tangkunga v Junanu v nekaj dneh po zavzetju Lunglinga kaže, da je Paošan od dneva do dneva bolj ogrožen. V Paošanu se stekata edini cesti iz Birme. Cesta Mandalay—Lašio—Lingling—Paošan tvori pričetek birmanske ceste, dočim je cesta v Bhamo—Tangkung—Paošan pomožna cesta prve.

Tokio, 18. maja. s. Izvedelo se je iz dobro poučenega vira, da so japonska izvidniška letala na južnozapadnem Pacifiku v petek izsledila ameriško brodovje, v katerem sta bili nosilki letal »Hornet« in »Enterprise«, nekaj križark in rušilcev. Brodovje je plulo proti zapadu. Čim so ladje opazile letala, so se okrenile in se naglo umaknile proti vzhodu.

Tukajšnji mornariški krogi tolmačijo pojav nadaljnih dveh ameriških nosilk letal v teh vodah kot potrdilo, da so Zedinjene države v zadnji bitki na Koralskem morju zares izgubile nosilki letal »Saratogo« in »Yorktown«. Zedinjenim državam bi pač ne bilo treba pošiljati na južnozapadni Pacifik novih nosilk letal, če bi ne bili omenjeni nosilki letal potopljeni. Očitno so morale Zedinjene države seči po svojih zadnjih nosilkah letal.

Tokio, 17. maja. d. S pristojne japonske vojaške strani se je včeraj zvedelo, da so japonske sile v kitajski pokrajini Šansi pričele novo ofenzivo proti preostalim čungkinškim oddelkom na tem vojnem področju. Agencija Domej javlja, da so od četrtka dalje, ko so prešle v napad japonske čete, osvojile že velik kos terena v jugovzhodnem delu Šansija. Čungkinške sile, ki se nekoliko upirajo, sestoje iz čungkinške 129. divizije pod poveljstvom generala Liupočenga, iz pred kratkim osnovane 6. brigade pod poveljstvom Čenkenga in iz 212. brigade pod poveljstvom Suntingia.

Na Corregidorju so imeli še dovolj hrane

Tokio, 18. maja. s. Listi so objavili podatke o velikem plenu na Corregidoru. Med drugim so japonske čete zaplenile živež, ki bi bil zadostoval dva meseca za prehrano 10.000 ljudi. Na Corregidoru je bilo ujetih 6.500 mož.

Ujeti Avstralci

Bangkok, 18. maja. s. Avstralski ministrski predsednik je objavil, da so japonska letala napadla Port Moresby. Pri tem so odvrgla na tla tudi vrečo s 395 pismi avstralskih vojnih ujetnikov. Curtin je pripomnil, da gre v tem primeru za Avstralce, ki so bili ujeti na Novi Gvineji.

Vzroki angleških porazov

Stockholm, 17. maja. s. Švedski dopisnik iz New Delhija je objavil nekatere zanimive podrobnosti o vzrokih poraza zaveznikov v Birmi. Japonci so se poslužili v tej bitki svoje znane taktike pronicanja, pri čemer so jim pomagali tudi domačini, ki so pobegnili iz angleških vrst. Drugi činitelj, ki je prispeval k hitrejšemu porazu, je bilo pomanjkanje sodelovanja angleških in kitajskih čet. Kitajske čete so bile ob meji med Kitajsko in Birmo popolnoma nedelavne 2 meseca, preden so dobile povelje za napad. Velika napaka angleške strategije v Birmi je bil tudi nered radijske obveščevalne službe med raznimi oddelki. Nekateri izmed njih so bili po cele dneve odrezani sredi džungle od glavnega stana, Japonci pa so, čeprav operirajo v majhnih skupinah, vedno vzdrževali stik in dobivali povelja s pomočjo majhnih poljskih radijskih postaj. Ameriško letalstvo, ki je ob pričetku skušalo zajeziti japonsko napredovanje, je bilo kmalu premagano od japonskega, ki si je takoj osvojilo premoč v zraku in jo tudi do konca obdržalo.

Novi Podtajnik Ljubljanskega Fašija

Zvezni Tajnik je poklical tovariša Dominika De Simone, skvadrista bojevnika, ki je opravil pohod na Rim, na mesto Podtajnika Ljubljanskega Fašija v zastopstvu Fašista dr. Silvija Alesanija.

Zvezni Tajnik je poveril zveznemu nadzorniku dr. Silviju Alesaniju, fiumskemu legionarju, neko višje mesto pri Zvezi.

Zločinski umor treh italijanskih uradnikov v Rdečem Kamnu pri Kočevju

Uradne ugotovitve poveljstva divizije Isonzo

Trieste, 18. maja. s. Poveljništvo pehotne divizije Isonzo je o ugrabitvi in ustrelitvi treh funkcionarjev družbe »Emone« na področju Kočevja ugotovilo naslednje:

Dne 24. marca 1942-XX so uradniki družbe »Emona« gozdar Ivan Bez, rojen v Longaronu 8. februarja 1900, kmetijski izvedenec Aldo Dobrilla, rojen v Capodistrii 6. januarja 1922 in kmetijski izvedenec Valter Vannini, rojen v Ceseni 4. oktobra 1920, ob 8. uri krenili iz Starega Loga v Toplo Reber, prvi da pregleda gozdove, ostala dva, da pregledata poslopja in zaloge kmetijskih pridelkov. Dobrilla in Vannini sta ostala v Topli Rebri, Bez in neki slovenski delavec, ki je bil prav tako nameščen pri omenjeni družbi, pa sta odšla dalje v Rdeči Kamen. Sredi gozda ju je ujela patrulja upornikov, ki je bila na izvidniškem pohodu.

Nekaj ur pozneje so uporniki prišli v Toplo Reber in ujeli še Dobrillo in Vanninija. Oba so preiskali, jima odvzeli dokumente, obe pištoli in, kakor kaže, tudi več dragocenih predmetov. Nekaj ur so bili skupaj z uporniki, ki so jih izpraševali o poslovanju »Emone«. Z vseučiliškim absolventom Vanninijem so govorili o italijanskih šolah in študijih. Dali so jim tudi hrane, ki se je pa ujetniki niso dotaknili. Kaže, da uporniki niso mislili, da bodo njihovi voditelji nekaj ur kasneje ujetnike obsodili na smrt. Popoldne so bili prepeljani na poveljništvo upornikov v neki hiši v Rdečem Kamnu, kjer so bili dolgo zasliševani. Kakor kaže, so ujetniki dejali, da so prišli v ta kraj le po poslih in iz nikakih drugih razlogov. Kljub temu so voditelji smatrali Beza za preobločenega karabinjerja, ki je bil poslan v gozd na ogled.

Vest, da so poglavarji upornikov ujetnike obsodili na smrt, je mnogo upornikov sprejelo neugodno in izrazili so se, da bi bila izvedba te neopravične odločitve neoportuna. V sporu je neki poglavar baje celo interveniral z revolverjem, da je prekinil debato. Vsi trije Italijani so bili obsojeni na smrt, ker so bili Italijani in fašisti. Obsodba je bila prečitana ob 17. uri istega dne v bližini Rdečega Kamna. Vsi trije Italijani so jo sprejeli z italijanskim in fašističnim ponosom. Posebno junaško je bilo obnašanje Vanninija, ki je bodril ostala dva, naj ostaneta mirna in pogumna. Dobrilla je zahteval, da bi pisal svoji materi, a je bila njegova zahteva odklonjena. V zadnjih trenutkih je Bez poklenil in krščansko molil.

Pred eksekucijo so vsi vzkliknili »Živela Italija!« in »Živel Duce!«. Trupla so bila pokopana v snegu.

Dan pozneje sta bila odposlana dva slovenska delavca v Rdeči Kamen, da bi našla uradnike. Blizu Rdečega Kamna so ju uporniki opazili. Eden izmed delavcev, ki sta bila na konjih, je zbežal, drugi je bil ujet. Na osnovi zbranih informacij sta bila oba ujeta Slovenca prisiljena, da sta sledila krdelu. Morala sta prenašati razne potrebščine.

Dne 18. aprila je krenil pod vodstvom informatorja poseben oddelek v Rdeči Kamen in je našel trupla vseh treh Italijanov na snegu. Trupla so prepeljali v Novo mesto, kjer so bila identificirana od drugih uradnikov družbe »Emona«. Dne 21. aprila je bil pogreb, ki so se ga udeležili poveljnik divizije »Isonzo«, večje število oficirjev posadke in oddelek vojske; nadalje zastopniki političnih oblasti v Novem mestu ter več uradnikov »Emone«. Istega dne so bila trupla na stroške družbe »Emona« odpeljana v Italijo.

Izpred vojaškega sodišča

Pred vojaškim vojnim sodiščem II. Armije odsek Ljubljana, je bila dne 12. t. m. razprava proti 29 letnemu **Milatoviču Marjanu**, 20 letnemu **Novaku Cirilu**, 27 letnemu **Rakovcu Ladislavu**, 32 letnemu **Simiču Rudolfu**, 22 letnemu **Vagaji Urošu** in 30 letnemu **Zdešarju Antonu**.

Razen Simiča, ki je rojen in biva v Zadvoru, so bili vsi ostali obtoženci rojeni in bivajo v Ljubljani.

Obtoženi so bili, da so sodelovali pri oboroženem krdelu z namenom, da bi delovali proti državi, nadalje, da so bili člani prevratne družbe, naperjene proti javnemu redu, da so bili soudeleženi pri napadu na Oboroženo Silo države na Verdu in v Preserju ter da so brez dovoljenja bili v posesti strelnega orožja in municije.

Sodišče je obsodilo **Ladislava Rakovca** in **Antona Zdešarja** v dosmrtno ječo z vsemi zakonitimi posledicami, ostali obtoženci pa so bili obsojeni na zaporno kazen in denarno globo.

Nogavice in pidžama kot korpus delikti

Z njimi pa še ni bilo mogoče dokazati obtoženki krivdo v tatvini, pri kateri je zmanjkala zlata zapestnica, nekaj živeža in tkanin

Ljubljana, 18. maja

Na mizici pred razpelom je ležal korpus delikti: modne svilene nogavice s črno črto in peto, zraven pa flanelasta otroška pidžama. Oboje je policija zaplenila ob preiskavi pri obtoženki. Ker je vse skupaj že delj časa ležalo v skladiščih policije in sodišča zavito v papir, je bilo zmečkano, kakor da bi bil kdo odvrgel. Morda je tudi zaudarjalo po tistem značilnem, neprijetnem duhu, ki se ga naleze perilo v shrambah, nedostopnih za zrak. Toda osebe, ki so postajale okoli nogavic in perila, to ni motilo. Šlo se je za pomembnejše in žalostnejše stvari.

— Gospod doktor, je temperamentna, elegantno oblečena priča dopovedovala, izgovarjajoč slabo slovenščino s tujim naglasom, predsedniku senata, prav te so moje. Poglejte na nogah imam enak par, ki sem ga kupila istočasno in v isti trgovini.

— Dobro, dobro, je predsednik senata prekinil to »razstavo«, ki mu v hladnem presojanju ni bila po volji, to je že res, da je par nogavic, ki leži pred nami enak tistemu, ki ga imate vi na nogah. Toda to še ne potrjuje, da vam jih je res obtoženka vzela in da so vaše. Saj je mogla obtoženka po naključju kupiti prav take nogavice, kakor ste jih imeli vi, morda celo v isti trgovini.

Priča, ki je nekam razočarana izpustila krilo, se je znova zaletela: — Gospod doktor, ukradene mi nogavice so bile raztrgane in glejte te so tudi. Nervozno je premetavala nogavice, jih obračala in ogledovala na vseh koncih. Dolgo ni mogla najti iskane luknjice. Končno pa je le izsledila raztrgano mesto, ki pa je bilo že zašito. — Evo tu je! je ponudila nogavico predsedniku, da bi si jo ogledal od blizu. Toda predsednik očitno ni smatral, da bi mogel biti to kak tehtnejši dokaz. Obrnil se je k obtoženki in jo nagovoril:

— Ste slišali, gospodična, priča trdi, da so nogavice njene, da so ji zmanjkali še štirje podobni pari, rjuhe, zlata zapestnica in da ste ji vse to vi odnesla.

Obtoženka, mlada, visoka ženska, okusno in brez pretiranosti oblečena, se je mirno dvignila in tiho odvrnila: Gospod predsednik, priča se moti. Nogavice sem sama kupila in so moje. Drugih stvari pa ji tudi nisem ukradla jaz, kakor sem že povedala. Mirno kakor se je dvignila, se je previdno dvigniši plašč, da bi se ji ne zmečkal, usedla nazaj na zatožno klop in flegmatično prepustila besedo svoji zgovornejši tožilki.

Obtožnica državnega tožilca je bremenila obtoženko, da je ukradla dvema sostanovalkama več perila, nekaj zlatnine in jestvin, med tem ko oškodovancev ni bilo doma. Stranki sta tatvino sicer takoj opazili, toda do očitkov je prišlo šele potem, ko se je okradenim strankam zazdelo, da so videle nekatere ukradene predmete pri njej. Obtoženka živi v skupnem gospodinjstvu z nekim natakarjem. Ta je plačeval vse gospodinjske in stroške za njeno obleko. »Fant« je večkrat kravaliziral in ob neki taki priložnosti ga je priča pozvala, naj miruje. Pri tem mu je pa očitala, da je njegova »punca« tatica. Nastalo je takoj bojno razpoloženje in priča jo je izkupila. Po njenem zatrjevanju so jo vrgli na tla, izbili ji zob in raztrgali obleko.

Drugi stranki je zmanjkalo več metrov flanele, več kg fižola in liter olja. Obtoženko so tisti dan prosili, naj popazi na stanovanje, ker so bili ves dan odsotni. Toda zvečer so kljub temu ugotovili, da so okradeni. Ko so vprašali obtoženko, ali je videla koga, ki bi odnesel, jim ni znala dati nobenega odgovora. Kasneje so opazili na otroku obtoženke pidžamo iz popolnoma enake flanele, kakor jim je bila ukradena. Toda neka druga priča je zopet potrdila, da je obtoženka prav enak kos flanele dobila v dar od otrokove botre.

Za obtoženkino krivdo so govorili sicer mnogi indici, toda neposrednega dokaza ni bilo nobenega. Vsa zgovornost prič, ki so na vse načine skušale dopovedati senatu, da res ne more biti nobeden drugi tat, kakor obtoženka, ni zadostovala. Sodišče je sprejelo predlog branilca, da zasliši še nekatere priče, o okolnostih, ki so bile iznešene od obtoženke kot razbremenilne. Razprava je bila prekinjena in preložena na nedoločen čas.

Iz Spodnje Štajerske

— **Pocenitev piva.** Iz Berlina poročajo, da je izšla uredba državnega komisarja za cene, veljavna od 15. maja, po kateri se znižajo cene piva vseh vrst v Nemčiji za 4 marke pri hektolitru.

— **Stric Avgusta Westna umrl.** V Grazu je umrl stric znanega industrijca Avgusta Westna, ustanovitelj velikega industrijskega podjetja Adolf Westen, star 92 let. Pokojni je želel biti pokopan v Grazu, kjer je bil pogreb 13. t. m. na evangelskem pokopališču. Pokojni je bil dolga leta predsednik delniške družbe, v katero se je bilo preosnovalo rodbinsko podjetje. Med svojimi prijatelji, sotrudniki in delavstvom podjetja je bil zelo priljubljen.

— **Težka nesreča** 13. t. m. proti večeru je stal pred gostilno Fras v Plaču avtobus. 6-letni učenec Ivan Leskovar in 7-letni Stanislav Šnuderl, oba vinčarska sinova iz Plača, sta se hotela očividno brezplačno peljati in čim je avtobus odpeljal sta se zadaj obesila nanj. Kmalu sta pa oba odletela z avtobusa in zadobila težke poškodbe, zlasti na glavah. Leskovar je bil onesvešen in iz ušes mu je tekla kri, Šnuderl si je pa razbil tudi nosni hrustanec. Šofer ni vedel, da sta se otroka držala zadaj avtobusa in ga torej ne zadene nobena krivda na nesreči.

— **Davčne olajšave na Spod. Štajerskem.** Šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem je izdal predpise o obdavčevanju prebivalstva, ki prinašajo znatne davčne olajšave. Tako bodo odslej pobirali samo polovico dohodninskega davka, davka na delniške družbe in vojne doklade. Davek od premoženja bo zvišan šele s 1. aprilom 1943. Dosedanji dopolnilni davek k zemljiškemu in hišnemu davku je bil s 1. januarjem 1942 odpravljen.

— **Poroke v Celju.** V Celju so se poročili Josip Pešak s Frančiško Paveu, Rudolf Stojan z Marijo Roter, Franc Romih z Margareto Suša, Ludvik Hape z Ano Kravonjo, Karel Acman z Alojzijo Koprivšek in Maks Reger z Hildegardo Mastnak.

Zvezni Tajnik GILL-u

Zvezni Tajnik se je v spremstvu Podtajnika mudil na sedežu GILL-a in predsedoval izpitom za skupinske voditelje Balilla, Avantgvardistov ter Malih in Mladih Italijank. Z njim so bili Podtajnik, nadzornica GILL-a in šef glavnega stana.

Zvezni Tajnik se je pomudil dolgo pri vsaki posamezni komisiji in je sledil z živim zanimanjem poteku teoretičnega in praktičnega izpraševanja. Večkrat je postavil kandidatom vprašanja ter jim spregovoril besede odobravanja in vzpodbude.

Ob zaključku izpitov je prvak izrazil res zasluženo pohvalo vsem voditeljem spričo njih stalnega zanimanja ter doprinosa za Italijansko mladino Littorija v Ljubljani.

Poletne kolonije GILL-a

Zvezni podpoveljnik je ob spremstvu inspektorja pasu in šefa podpornega in zdravstvenega urada GILL-a inspiciral ljubljansko okrožje in sicer podporna središča v Logu in Vrhniki.

Namen inspekcije je bilo nadzorovanje poteka šolskih obedov in zlasti določitev krajev in poslopij, kjer bodo pripravljene letne kolonije.

Imenovanje ravnatelja OND

Predsedništvo Dopolavora je dodelilo pokrajinskemu Dopolavoru v Ljubljani kot ravnatelja fašista Reboa Remo.

— **Izbira najboljših tudi na Spod. Štajerskem.** Celje ima poklicno šolo z 32 razredi in 1.100 učenci. Na tej šoli poučuje 37 izbranih učnih moči. Tu se uče večinoma delavski sinovi in hčerke iz mesta in okolice. Poklicne šole, kjer se uči mladina razne obrti in pripravlja na višje strokovne obrtne šole, imajo tudi drugi večji kraji Spod. Štajerske.

— **Novi grobovi.** V Košakih pri Mariboru je umrl vpokojeni železničar Karel Fanedl, star 64 let. V mariborski bolnici je umrla delavčeva žena Antonija Dokl iz Pobrežja, stara 51 let. V Slovenski Bistrici je umrl mesar in gostilničar Franc Wregg, star 78 let. V graški bolnici je umrl krojač Hans Spreitzer iz Čateža. Njegovo truplo so prepeljali v rojstni kraj in ga tam pokopali. V Celju je umrla Lina Wolf, vdova Schön roj. pl. Rosentritt, stara 73 let.

— **Novi samarijani in samarijanke v Slov. Bistrici.** Včeraj so bili v Slov. Bistrici svečano zapriseženi novi samarijani in samarijanke nemškega Rdečega križa. S tem je bil zaključen drugi poslovni tečaj, na katerem je predaval vojaški zdravnik dr. Gabelsberger.

Zadnji opomin staršem sedaj cepljenih otrok

Ljubljana, 18. maja

Zadnjih 14 dni je mestni fizikat opravil cepljenje otrok po vseh mestnih okrajih in tudi pregled, če so se koze prijele. Pri tem pregledu dobi vsak uspešno cepljen otrok uradno potrdilo, torej prvo listino, ki jo otrok potrebuje, če ne prej, prav gotovo pri vpisu v šolo. Vsi ljubljanski dnevniki so večkrat opozarjali starše, da morajo otroke prinesti tudi pregledat, vendar pa je še vedno dosti malomarnih ljudi, ki nočejo poznati koristi cepljenja zoper koze ter jim je zato vseeno, če je bilo cepljenje uspešno ali ne. Ne pomislijo, da svojega ljubljenca izpostavljajo največji nevarnosti, če se morda koze niso prijele ter zato otrok lahko dobi smrtno nevarno bolezen. Ne zavedajo se, da edino uspešno cepljenje otroka zanesljivo varuje pred črnimi kozami, ki puste najrazličnejše hude posledice, najmanj pa oropajo otroka lepote, ker mu puste kozavi obraz. Razen tega se pa starši ne zavedajo pomena uradnega potrdila in važnosti tega dokumenta, ki ga je v življenju večkrat treba predložiti oblastem. Najprej bodo oni starši, ki pri vpisu otroka v šolo nimajo potrdila, strogo kaznovani. Pozneje v življenju bo pa dorasla hči ali sin imel velike sitnosti z iskanjem tega potrdila, saj prav sedaj mnogi poskušajo, kako težko je nabaviti razne dokumente. Zato mestni fizikat zadnjikrat opominja starše ter jim daje priliko, da prihodnje dni med 10. in 12. uro cepljence prineso pregledat v mestni fizikat v Mestni dom. Oni starši, ki se tudi temu zadnjemu opominu ne bodo odzvali, pa ne smejo več pričakovati nikake obzirnosti ter bodo morali občutiti vse posledice, ki jih predpisuje zakon.

Naše gledališče

DRAMA

Torek, 19. maja ob 17.30: Vdova Rošlinka. Red Torek.

Sreda, 20. maja ob 17.30: Šola za žene. Red Sreda.

Četrtek, 21. maja ob 17.30: Poročno darilo. Premiera. Red premierski.

Petek, 22. maja ob 15.: Ifigenija Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Abonenti reda Srede bodo imeli v sredo predstavo Molierove petdejanske komedije »Šola za žene«. V njej je prikazan značaj meščana iz baroka, ki si vzgaja pod vplivom okolja in dogodkov, v strahu, da postane nekoč rogonosec, mlado dekle za ženo. Kljub strogim moralnim normam in previdnosti, je ogoljufan, preden jo more poročiti. Delo je zrežiral in inscenival ing. B. Stupica.

OPERA

Torek, 19. maja: zaprto.

Sreda, 20. maja ob 16.30: Evgenij Onjegin. Red A.

Četrtek, 21. maja ob 17.: Boccaccio. Red Četrtek.

Petek, 22. maja ob 16.30: Carmen. Prvič v letošnji sezoni. Red premierski.

Abonenti reda A bodo imeli v sredo predstavo Čajkovskega opere »Evgenij Onjegin«. Opera katere libreto tvori istoimenska Puškinova pesnitev, bo izvajana v sledeči zasedbi partij: Larina-Poličeva, Tatjana-Heybalova, Olga-Španova, Onjegin-Primožič, Lenski-Sladoljev, Gremin-Lupša, Filipjevna-B. Stritarjeva, Triquet-B. Sancin stotnik-Skabar, Zarecki-Dolničar, Gillot-Mencin. Dirigent: Anton Neffat, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin. Opozarjamo, da bo ponovitev te opere v isti zasedbi v nedeljo ob 15. izven abonmaja.

Ukinjeni potniški vlaki

Z jutrišnjim dnem bodo ukinjeni nekateri potniški vlaki

Ljubljana, 18. maja

Z 19. majem se ukinejo naslednji potniški vlaki:

1. Vlak št. 713, ki odhaja iz Ljubljane ob 12.40 in prihaja v Postumio ob 14.23, vlak št. 714, ki odhaja iz Postumie ob 13. in prihaja v Ljubljano ob 14.30.

2. Vlak št. 622, ki odhaja iz Ljubljane ob 5.50 in prihaja v Zalog ob 6.05, vlak št. 625, ki odhaja iz Ljubljane ob 10.10 in prihaja v Zalog ob 10.25, vlak št. 532, ki odhaja iz Ljubljane ob 17.45 in prihaja v Zalog ob 18., vlak št. 623, ki odhaja iz Zaloga ob 6.15 in prihaja v Ljubljano ob 6.30, vlak št. 627, ki odhaja iz Zaloga ob 10.35 in prihaja v Ljubljano ob 10.50. Vlak št. 633, ki odhaja iz Zaloga ob 18.20 in prihaja v Ljubljano ob 18.35.

3. Vlak št. 8.037, ki odhaja iz Ljubljane ob 20.55 in prihaja na Vrhniko ob 21.30, vlak št. 8.038, ki odhaja iz Vrhnike ob 19.35 in prihaja v Ljubljano ob 20.10.

4. Vlak št. 9.313, ki odhaja iz Ljubljane ob 10.35 in prihaja v Kočevje ob 13., vlak št. 9.315, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.53 in prihaja v Kočevje ob 16.22, vlak št. 9.314, ki odhaja iz Kočevja ob 10.09 in prihaja v Ljubljano ob 12.35, vlak št. 9.316, ki odhaja iz Kočevja ob 14.22 in prihaja v Ljubljano ob 16.47.

5. Vlak št. 9.212, ki odhaja iz Novega mesta ob 4.30 in prihaja v Grosuplje ob 6.05, vlak št. 9.213, ki odhaja z Grosuplja ob 6.12 in prihaja v Metliko ob 9.15, vlak št. 9.216, ki odhaja iz Metlike ob 9.46 in prihaja v Novo mesto ob 11.09.

6. Vlak št. 9.537, ki odhaja iz Novega mesta ob 19.25 in prihaja v Stražo-Toplice ob 19.43 in vlak št. 9.538, ki odhaja iz Straže-Toplic ob 19.55 in prihaja v Novo mesto ob 20.13.

NEDELJSKI SPORT

Visoke zmage vodečih moštev

v XI. povratnem kolu italijanskega nogometnega prvenstva divizije A — Presenetljiv je edino poraz Genove na njenem igrišču

Ljubljana, 18. maja.

Včerajšnje XI. povratno kolo italijanskega nogometnega prvenstva divizije A ni imelo na sporedu odločilnejših tekem. Šlo je le zato, ali bo uspelo vodečim moštvom vzdržati položaj, kakršen je bil ustvarjen prejšnjo nedeljo po tekmi med Romo in Torinom. Najnerodnejšo nalogo je imel Torino, ki je moral nastopiti v Milanu. Toda Torinci so opravili svojo nalogo dobro in položaj na vrhu je sedaj še vedno tak, da je pač vse odvisno od slučajne nezgode katerega vodečih moštev. Največje presenečenje pa je pripravila včeraj Genova. Na domačem igrišču je podlegla borbenemu Laziu, ki se je tako v tabeli postavil tik ob njo. V ostalem je značilno, da se je nekaj tekem zaključilo z zelo visokimi rezultati. V včerajšnjih tekmah divizije A je padlo skupno 37 golov.

Največ so k tej bilanci zgoditkov pripomogli Roma, Torino in Bologna. Roma je igrala doma z Ligurio. Ta se je prvi polčas še upirala, potem pa je bila igra povsem enostranska. Prvi gol je padel v 3. minuti prvega polčasa, medtem ko je v drugem polčasu Roma prilagala zgoditke kar v enakomernih presledkih. Najuspešnejši strelec je bil Amadei, ki je sam zabil tri gole. Podobno visok rezultat je dosegla Bologna proti Livornu. Njen izredno razpoložen napad je streljal iz vsakega položaja in nasprotni vratar je moral sedemkrat pobirati žogo iz mreže. Najuspešnejši strelec za Bologno je bil Puricelli, za Livorno pa je zabil častni gol Viani v 18. minuti drugega polčasa. Tretji visoki rezultat je bil postavljen v Milanu na tekmi med Torinom in Milanom. Torinci so vso tekmo prevladovali in zmago zaslužili. Obe moštvi sta nastopili z nekaterimi rezervami. Otvoril je rezultat Meazza za Milano, nakar je izenačil Menti za Torino in tik pred zaključkom prvega polčasa je Petron postavil na 2:1 za Torino. V drugem polčasu je bil dvakrat uspešen Menti za Torino, enkrat Cappello za Milano, dočim za peti zgoditek ni znano, kdo ga je realiziral.

Čisto zmago je dosegel Juventus na svojem igrišču proti Ambrosiani. V vodstvo je prišel že v 13. minuti, ko je Sentimenti III. oddal z 20 m oster strel na vrata in ga vratar ni več dosegel. V drugem polčasu so Torinci povišali v 5., 27. in 33. minuti, s čimer je bil postavljen rezultat.

Tri tekme so se končale z 2:1 in sicer v korist Venezie, Lazia in Napolija. Venezia je igrala doma s Fiorentino. Bila je boljša zlasti v prvem polčasu, ko sta bila uspešna Mazzola in Pernigo. V drugem polčasu pa je Venezia popustila in Fiorentina je znižala rezultat v 13. minuti, ko je bil uspešen Gei. Presenečenje je prišlo iz Genove. Lazio je k svojim uspehom v zadnjih tekmah pridružil novega, ki mu sicer ne bo prinesel v tabeli posebnih lavorik, je pa vsekakor zelo častен. Že v prvem polčasu je Lazio po dalјši enakovredni igri prišel v 38. minuti v vodstvo. Strelec je bil Pisa. Isti napadalec je potem v drugem polčasu povišal rezultat, ko je v 14. minuti streljal enajstmetrovko. Genova se je sicer od tistega trenutka malo bolj založila za svoje barve, toda več kakor znižati na 2:1 ni mogla. Gol zanjo je v 34. minuti zabil z glavo Ispiro.

Oba kandidata za izpad sta v Napoliju pokazala, da sta si kakovostno precej enakovredna. Bolj po sreči kakor po premoči je zmagal Napoli. Na obeh straneh je bila streljana po ena enajstmetrovka z uspehom. Kot kuriozitet naj navedemo, da je pri tem brat zabil gol bratu. Triestina je gostovala v Bergamu in skoro bi bila od tam odnesla ves izkupiček. V prvem polčasu je prišla v vodstvo Atalanta z enajstmetrovko v 11. minuti. Izenačila je Triestina potem šele v drugem polčasu, njeni napori za zmago pa niso obrodili uspeha.

V podrobnih številkah izgledajo včerajšnji rezultati takole:

Napoli: Napoli-Modena 2:1 (0:0).
Bologna: Bologna-Livorno 7:1 (5:0).
Torino: Juventus-Ambrosiana 4:0 (1:0).
Genova: Lazio-Genova 2:1 (1:0).
Roma: Roma-Liguria 7:0 (1:0).
Milano: Torino-Milano 5:2 (2:1).
Bergamo: Atalanta-Triestina 1:1 (1:0).
Venezia: Venezia-Fiorentina 2:1 (2:0).

Stanje v tabeli: Roma (44:20) in Torino (47:33) 35 točk, Venezia (33:20) 33, Genova (43:31) in Lazio (45:33) 30 točk, Bologna (46:30) in Juventus (42:34) 28, Milano (49:43) in Triestina (46:44) 26, Fiorentina (46:44) in Ambrosiana (27:37), Liguria (36:53), Atalanta (30:34) in Livorno (31:50) 22, Napoli (25:46) 17 in Modena (19:53) 16 točk.

Štirje nepričakovani porazi

V diviziji B je borba zelo ogorčena. Zlasti med prvo šestorico se, z izjemo Barija na vodstvu, po vsakem kolu izpremeni vrstni red. Zdi se, kakor da vsi tekmeci za prvo mesto hote igrajo za Bari. Čim se enemu ponudi priložnost, da bi ga eventualno dohitel, je gotovo prihodnjo nedeljo poražen in Bari, ki si je med tem privoščil nekaj nevarnih izgub, se še vnaprej brezskrbno solnči na vrhu. Včeraj je celo počival in vendar je v današnji tabeli za celi dve točki pred sledečo mu Vicenzo.

Padova je v svoji borbenosti znatno popustila. Včeraj jo je porazila Brescia, ki spada med najboljše. Zato poraz ni presenečenja, čeprav je za Padovance zelo boleč. Presenetljivejši pa so nekateri drugi izidi, tako na primer poraz Pescare proti slabotni Sieni, Alessandrie proti Lucchesju in Fanfulle proti Reggiani. Višek pa je nedvomno s te strani dosegla Novara, ki je še nedavno bila tih vrha v tabeli. V.eraj je na svojem igrišču (!) klonila Pro Patrii, ki je bila na koncu druge tretjine tabele. Tudi Fiumana je podlegla na svojem igrišču in je tako resen kandidat za izpad. Ogorčena borba se je vodila med Piso in Spezio. Z golom naskoka se je Pisi končno posrečilo pospraviti zmago. Edino čisto in lahko zmago je zabeležila Vicenza.

Tekme so se končale v diviziji B, kakor sledi:

V Vicenzi: Vicenza - Prato 3:0, v Fiumu: Savona - Fiumana 2:0, v Lucchi: Lucchese - Alessandria 3:1, v Novari: Pro Patria - Novara 1:0, v Sieni: Siena - Pescara 2:1, v Brescii: Brescia - Padova 2:1, v Lodiju: Reggiana - Fanfulla 2:0 in v Pisi: Pisa - Specia 4:3.

Stanje v tabeli: Bari 37 točk, Vicenza 35, Padova in Pescara 34, Brescia 33, Novara 32, Pisa 28, Spezia in Alessandria 27, Pro Patria 25, Savona, Fanfulla in Udinese 24, Siena 22, Reggina 19, Fiumana in Prato 17, Lucchese 9 točk.

Še nekaj rezultatov

V Milanu sta se včeraj srečali boksarski reprezentanci Italije in Švedske. Italijani so zabeležili 5 zmag, 2 poraza, ena borba je ostala neodločena. Točke 11:5 za Italijo.

Revanžna mednarodna tekma v hokeju na travi med Italijo in Švico v Modeni se je zaključila z zmago Italije 2:1 (2:1).

Včeraj se je po Italiji v več mestih nadaljevalo moštveno lahkoatletsko prvenstvo. V Triestu je nastopilo 8 moštev. Naj zabeležimo za enkrat samo najvažnejše rezultate: tek na 800 m: Lanzi 1:52,8, tek na 200 m Terrassuti 22.2, tek na 5000 m: Burlo 15:30.2, tek na 400 m čez zapreke: Collaussi 57.2, skok v daljino: Decleva 6.72 m.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Ponedeljek, 18. maja: Srečko

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Nevidne spone
Kino Sloga: Dva tigra
Kino Union: Vitez brez imena
Kino Moste: Sneguljčica

Umetniška razstava najnovejših del akad. slikarja Nikolaja Omerse in akad. kiparja Karla Putriha v gornji dvorani galerije Obersnel na Gosposvetski cesti

Retrospektivna razstava Matije Jame v Jakopičevem paviljonu

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Radio Ljubljana

TOREK, 19. MAJA 1942-XX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Slovenska glasba. — V odmoru 8.00): Napoved časa. 8.15: Poročila v italijanščini. 12.15: Koncert šramla Ljubljana. 12.40: Violinski koncert Enrika Romanija. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. — Lahka glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Klasični orkester, vodi dirigent Manno. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert pianističnega dua Seifert-Demšar. 17.40: Duet harmonik Malgaj. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pesmi in napevi. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.40: Romantični Dunaj. Eiar-jev orkester, vodi dirigent Morelli. 22.15: Volinski koncert Jana Šlajsa, pri klavirju Janko Ravnik. 21.45: Koncert terceta sester Stritarjevih (pri klavirju Marijan Lipovšek). 22.00: Predavanje v slovenščini. 22.10: Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza. 22.45: Poročila v italijanščini.

Razmejitev med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo

Hsinking, 16. maja. s. Uradno poročajo, da sta mandžurska vlada in vlada Zunanje Mongolije odobrili sporazum o medsebojnih mejah, ki ga je sklenila mešana razmejitveni komisija.

*

Tokio, 16. maja. s. Uradno poročajo, da je japonska vlada pristala na to, da Švica zastopa angleške, avstralske, novozelandske in kanadske interese na Japonskem.

Molièrova komedija »Šola za žene«

Zgledno uprizorjena zabavna komedija je prinesla režiserju B. Stupici in igralcem močan uspeh

Ljubljana, 18. maja

Klasik francoske komedije je napisal l. 1661 »Šolo za zakonske može«, s katero je podal izvrstna, duhovita navodila, kako si naj postaran mož zagotovi ljubezen in zvestobo svoje mlade žene. Junak Ariste je veder in moder zakonec, ki ljubosumnosti sploh ne pozna. Ironija usode pa je hotela, da so se Molièrova teoretska navodila za zakonsko srečno življenje v njegovi lastni praksi izkazala povsem neuspešna.

Ko se je namreč štiridesetletnik oženil z mnogo mlajšo igralko, ničemurno in lahkomiselno Armando Bejart, je kmalu spoznal, da vsa njegova vedrost, duhovitost, strastna ljubezen in skrajna strpljivost ne morejo vzdržati žene v zvestobi in resnični vdanosti. Vedno iznova prevarani pesnik, ki je bil zmerom zopet pripravljen odpustiti, opravičiti in se z ženo spraviti, je prestajal torej muke in sramoto zakonske svoje tragedije prav do svoje smrti (1673), in med glasnim krohotom Molièrove komike zadnje dobe se je vseskozi slišalo ječanje in jokanje njegovega krvavečega srca.

Ta kakor neozdravljivi rak kljuječa, dan in noč na njem žroča bolest pa je dala njegovim dramatskim pesnitvam poglobitev in iz doživljanja vzraslo iskrenost, plastičnost in resničnost, ki bi je sicer brž čas ne imele. Njegova umetnost v slikanju ženskih značajev je dosegla svoj višek in ni nikjer dovršenejša, kakor v ženah, ki jim je bila Armanda prav brez dvoma model.

Naivna, do neumnosti nevedna, a zvita, pretkana, otroško brezobzirna in neusmiljena, hkratu pa očarljivo dražestna Agneza v »Šoli za žene« je poleg koketne Celimene v »Sovražniku človeštva« v finosti in ostrosti karakteristike Molièrova najboljša ženska osebnost.

Ko pa je mladi Molière v »Šoli za zakonske može« podajal še samozavestno recept, kako ohraniti mlade žene v zvesti ljubezni do moža, je izdal kot zrel mož v »Šoli za žene« svojo popolno resignacijo in naravnost obupno kapitulacijo.

Chrysalde, zaupni prijatelj tragikomičnega in vprav patološkega Arnolpha v »Šoli za žene«, je vidno govornik in nosilec Molièrovih misli o ženini zvestobi ali nezvestobi.

»Je res zvestobi žene izročena vsa naša vrednost, graja ali čast in res se v grozno spremeni pošast, če nas prevara malopridna žena? — Ker vladati naključja ni mogoče, nesreča naši ceni ni škodljiva! Kdor prav ravna, naj ne zardi nikoli radi stvari, ki žena jih uganja. Zato ni treba varanim možem usode svoje šteti si v sramoto in spretnost vsa je v tem, da zlo prenašaj vedro in z lahkoto!«

Tako govori Chrysalde-Molière!

Ta drugi recept za zakonske može pač glasi čisto drugače kakor prvi, a med njima leži seveda doba prakse, težka, žalosti in jeze polna izkušnja. Skupno pa je obema receptoma navodilo: prenašaj srečo al nesrečo vedro in modro!

Arnolphe, bogat, domišljav filister, se ne more dovolj strupeno narogati zakoncem, »rogatcem«, čeprav ga prijatelj Chrysalde svari, naj ne izziva usode, saj ga lahko isto zlo zadene in zasramovani »rogači« bodo njegovo sramoto na vse vetrove raztrobili. Arnolphe pa si domišlja, da njega taka usoda ne more zadeti.

Saj je vzel dekletce v popolno skrb, jo izročil samostankam v odgojo in jo sedemnajstletno zaprl v eno svojih hiš, kjer sirota občuje le s služkinjo in slugo. Arnolphe stoji na načelu, ki je marsikje še dandanes veljavno: »žena, bolj ko je nevedna, bolj mi bode prav. Da le moliti zna, da ljubi mene, še šivati več ne želim od žene. Bedasta grdoba mi ljubša je kot umna lepotica... Dovolj imam, da smem si vzeti ženo odvisno, vdano, v vsem mi podrejeno...

Vsebina komedije je, kako se Arnolphu, ki se je v dražestno nevestico zaljubil in jo hoče vzeti za ženo, načrt temeljito skazi: lepa Agneza se zaljubi v mladega Horaca, se shaja z njim, vara oskrbnika snubača in instinktno sledi le ukazom svojega srca in svoje krvi. Vsa Arnolphova zvitost in nasilnost je zaman: Agneza in Horace se dobita, Arnolphe pa ne prenese sramote in zla »vedro in z lahkoto«, temveč izgine z vzdihom »Uf!« ves iz sebe brez besede, poražen in blamiran.

Tako se tudi drugi Molierov recept za može ni obnesel, zakaj, čustvo in ljubezen zmaga nad vsemi pravili in navodili, nad vsemi ukazi in prepovedmi ter bo vedno zmagovala v zakonih in izven zakonov.

»Šola za žene« je komedija, ki je vsebinsko izredno zanimala in živo zabavala, glede svoje uprizoritve režiserju arh. B. Stupici in glede kreacij vseh sodelujočih pa je gotovo višek dovršenosti in zanimivosti v vsem našem repertoarju zadnje dobe. Kar je tu ustvaril rež. Stupica na našem odru scenografski in režijsko kakor tudi kostumno, je odlično in vzgledno. V 12 slikah se odvija dejanje treh aktov gladko, naravno in naglo na duhovito zasnovanih in lepih prizoriščih, ki so bistveno vedno ista, a z bistro pogojenimi detajli izpreminjani čudovito smotrno in značilno. Arhitekt Stupica si je z režiserjem Stupico pridružil še igralca in finočutnega obvladalca stihov in govorice v trojko umetnikov, ki so slavili s to komedijo na naši sceni svoj najlepši triumf.

Arnolpha, s smešno prilaščenim priimkom parvenija La Souche, igra z največjo vnemo in polno inteligenco E. Gregorin. Je to pač najtehtnejša in najtežja uloga v stihih, kar jih je doslej kreiral. Uloga je tragikomična, zbuja posmeh in sočutje, saj kaže moža, ki se smeši, ponižuje, zapleta v grde spletke in nasilstva iz gole resnične ljubezni, pa iz strahu za svojo čast. Gregorin je dal tej veliki, psihološko bogati ulogi polno življenje in vso verjetnost: v svoji domišljavosti je omejen, v svoji hrešče či govorici zoprn in pomilovanja vreden, jasen in čustveno najširše razgiban, skratka živ Arnolphe, kakršnih mrgoli po tej nesrečni zemlji.

Agneza Levarjeve je gotovo njena doslej najpopolnejša, najnaravnejša kreacija. Ves značaj naivke, ki jo je ljubezen do pravega izbranca dozorila v ženo, je podajala z najlepšim razvijanjem in stopnjevanjem inteligence in lastne volje. Ustrezala je pa še zunanje popolnoma.

Horace, njen ljubimec, je Nakrst, mlad, svež, srčkano zaupljiv mladenič, ki osvaja s svojo nenarejenostjo in je prikupen v vsaki ulogi zaradi svoje igralske solidnosti.

Dva komična tipa sta sluga Alain in služkinja Georgette, oba kmečka lakomna in neumna butca. Igrata ju z zdravo realistiko brez pretiravanja Potokar in Kraljeva. Po maskah in igri dve imenitni buffo ulogi.

Izvrsten Chrysalde, Molierov govornik pameten in iskren prijatelj, je Vladimir Skrbinšek. Lepota, jasnost, priprostost in globoka dojmljivost njegove recitacije stihov je vzgledna, mirnost njegove igre pa vedno posebno prijetna.

Dovršeno odigrane in v maskah skrbno podane so končno še tri epizodne uloge: Košutov topli Enrique, Milan Skrbinšek kot ponosni Oronte, Horacov oče, in Lipahov jezikavi notar.

B. Adamič je prispeval in sam odlično izvajal predigro in medigre na klavirju ter dal vsej predstavi pikanten muzikalni okvir.

Komedijo je prevedel Josip Vidmar, čegar stihi se naravnost odlikujejo z neprisiljenostjo, jasnostjo in prijetno domačnostjo, torej brez izumetničenih ali po slovarjih izkopanih besed. Ti stihi se lepo govore in dobro razumejo, imajo torej vrline, ki jih oder najvišje ceni.

Predstava je žela živahen uspeh in vsesplošno zadovoljstvo ter posebej še prinesla priznanje režiserju Stupici, Gregorinu, Levarjevi in vsem ostalim. **Fr. G.**

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41

Po velikem uspehu filma »Luč v temi« z ALIDO VALLI, prinašamo njen najnovejši in še lepši film:

Nevidne spone

Alida Valli, Carlo Ninchi, Andrea Checchi, Carlo Campanini

KINO UNION • TELEFON 22-21

Kaj se vse stori zaradi vroče ljubezni, boste videli v filmu

Vitez brez imena

V gl. vlogah: Amedeo Nazzari, Mariella Lotti itd.

KINO SLOGA • TELEFON [illegible]

Najnapetejši roman blesteče fantazije Emilija Salgarija v veličastni filmski realizaciji

Dva tigra

Massimo Girotti, Sandro Ruffini,

DNEVNE VESTI

— **Shavovi »Zaročenci« prvič na italijanskem odru.** V novem gledališču v Milanu je bilo te dni uprizorjeno znano Shavovo odrsko delo »Zaročenci«, ki so šli prvič preko italijanskega odra. Pri predstavi, ki je po poročilih italijanskih listov žela velik uspeh, so sodelovali člani odrske skupine Lavre Adani.

— **Cene češnjam, marelicam in jagodam.** Poljedelski minister je določil sledeče maksimirane cene, ki so obvezne za prodajo producentov: češnje 165—290 lir za 100 kg, marelice 190—250 lir za 100 kg, jagode 270—560 lir za 100 kg, grah 150—230 lir za 100 kg, fižol v stročju 210—290 lir za 100 kg, zgodnja čebula 95 lir za 100 kg.

— **Zlata hrabrostna svetinja** je bila podeljena v spomin sledečih padlih junakov: kapitanu Antonu Cavalleri, kapitanu Mariju Moroni iz Firenze, poročniku Sergiju Massi iz Faenze, poročniku Hugu Passalacqua, poveljniku oddelka mehaniziranih voz, ter suličarju Alfredu Notte iz Macchiagodene.

— **Nagrade po 20.000 lir** so prejeli lastniki sledečih srečk tripolitanske loterije: AF 61718, AR 25010, A 67882, M 74442, AM 74407, C 63817, E 30023, A 89623, P 77815, M 02359, AQ 42863, AA 02665, U 57562, D 93249, AZ 05111, B 25315, AK 62675, O 79428, N 10614, D 16697.

— **Grobarjeva smrt v mrtvašnici.** Svojci 65-letnega grobarja Modesta Domenichellija so bili zelo v skrbeh, ker ni bilo očeta domov. Povsod so ga iskali po Genovi, pa ga niso našli. Nazadnje je nekdo od njihovih znancev stopil v mrtvašnico, kjer je našel v temnem kotu Domenichellija mrtvega. 40 let je opravljal grobarjeve posle. Sedaj ga je doletela smrt v mrtvašnici, kjer je skozi štiri desetletja polagal mrtvece, ki so umrli v bolnici Pammattone, na mramorne mize.

— **Nagrajeni ribiči.** Dne 30. januarja so opazili ribiči Josip Bellissimo, Salvatore Galluzzo, Franc Lombardo, Josip Mammoliti, Josip Ascioti in Anton Bumbuca pri Reggiu Calabria, kako je neko nemško letalo zasilno pristalo na visokem morju. Brž so odpluli z ladjo na pomoč ter rešili nemške letalce. Te dni pa jim je izročil letalski poveljnik v Reggiu, kapitan Stuebing primerna darila maršala Goeringa ter jim sporočil njegove pozdrave.

— **46. kongres italijanskih elektrotehnikov** je otvoril v Firenzi minister javnih del Garla kot pooblaščenec rimske vlade. Otvoritvi so prisostvovali številni predstavniki italijanske znanosti ter industrije.

— **Zdravniki znanstveniki iz vse Evrope v Bologni.** V dne 28., 29. in 30. maja bo v Bologni 24. nacionalni kongres, ki ga je sklicala italijanska dermatološka in sifilografska zveza. Poleg italijanskih dermatologov bodo prisostvovali omenjenemu kongresu zdravniki-znanstveniki iz vse Evrope, v prvi vrsti iz Nemčije, Španije in Švice. Znanstvene zdravniške razprave se bodo nadaljevale 31. maja v Benetkah.

— **45-letna mati rodila 24. sina.** Nenavaden primer materinskega zdravja nudi 45-letna Grazia Milella iz Cerignole. Njen mož Vincenzo de Vitti je star 63 let. Te dni je rodila Grazia Milella svojega 24. sina. Sosedje so mater, ki je s svojim 24. sinom čila in zdrava, bogato obdarovali.

— **Otvoritev spravnega muzeja v rojstni hiši papeža Pija XI.** Te dni je bil otvorjen v Desiu spravni muzej, ki je nameščen v rojstni hiši pokojnega papeža Pija XI. V tem muzeju so zbrane zanimivosti iz njegovega življenja, papeževe slike, italijanske ter tuje revije, biografije voznih avtorjev, denar in znamke vatikanskega mesta iz dobe Pija XI.

— **Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine** sporoča, da bo dne 19. t. m. začel poslovati reklamacijski odbor. Reševale se bodo pritožbe davkoplačevalcev iz Ljubljanske pokrajine, dočim pridejo pritožniki iz Ljubljane pozneje na vrsto. Vsi pritožniki naj se obračajo v svojih željah na člana reklamacijskega odbora g. Albina Smrkolja, veletrčca, Ljubljana, Vošnjakova ul.

— **Razmerje med kg in litrom pri prodaji olja.** V smislu pojasnila poljedelskega ministra vsem predsednikom pokrajinskih korporacijskih svetov je določeno pri prodaji sledeče razmerje med kg in litrom: liter = 0.915 kg. aTko odgovarjata 2.5 decilitrov olja 228 gramom.

— **Genovski vojvoda** je prisostvoval otvoritvi slikarske razstave umetnika Hipolita Cafija, ki vzbuja veliko pozornost v italijanskih kulturnih krogih. Obenem je bila na novo otvorjena mednarodna galerija sodobne umetnosti, ki razodeva sintezo najznačilnejših umetnin sodobnega tujega slikarstva. Spregovorila sta beneški župan in dr. Josip Avon Caffi, ki je navajal, da je Hipolit Caffi v svojih umetnostnih težnjah pravi nadaljevalec beneških tradicij in nesporni dedič beneških likovnih umetnikov iz prejšnje dobe.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 39, z dne 16. maja 1942-XX. E. F. objavlja Kr. naredbo z dne 2. marca 1942-XX. št. 392. — Porazvrstitev državnih cest Ljubljanske, Reške, Zadrske, Splitske in Kotorske pokrajine, spremembo uredbe o povračilu potnih in selitvenih stroškov bivših jugoslovanskih civilnih državnih uslužbencev in popravek k naredbi o cenah vin.

— **Društvo za zaščito materinstva in otrok v Dalmaciji je začelo z delom.** Na sedežu generalnega inspektorata javnega zdravstva za Dalmazio se je sestal te dni odbor Društva za zaščito materinstva in otrok. Po podrobnem poročilu predsednika je bilo sklenjeno, da se takoj začne z delom. V Zari, Sebenicu, Spalatu, Trau, Cattaru bodo ustanovljeni zavoli za matere in otroke, razen tega pa bo po manjših pomembnejših krajih urejenih še 31 otroških in porodniških posvetovalnic. Kredit za izvedbo tega važnega načrta je že odobren.

— **Sestanek zdravnikov v Zari.** Z odobritvijo Guvernerja Bastianinija je komisar zdravniškega sindikata v Zari sklical sestanek zdravnikov, na katerem so razpravljali o vprašanjih, ki so z medicinskega, znanstvenega in socialnega stališča združena z obsežnim načrtom zdravstvene obnove v Dalmaziji.

— **Bodočnost spalatskega pristanišča.** Pristojni činitelji dalmazijske vlade posvečajo spalatskemu pristanišču živo zanimanje, kar kažejo mnogi zalevni ukrepi. Pokrajinski prefekt se je nedavno hotel prepričati o stanju vseh pristaniških naprav in opreme in je obiskal pristanišče. Po podrobnem pregledu je dal takoj primerna navodila za izvedbo nekaterih del, ki so nujno potrebna za vzposobljenje pristanišča za važne naloge v bližnji bodočnosti. Spalatsko pristanišče ima, ležeč v središču srednjega dela Adrijskega morja in na robu Balkana, važno zemljepisno lego, ki mu dovoljuje v največjem obsegu izkoristiti trgovinske možnosti Pokrajine s hrvatskim zaledjem. Te možnosti zahtevajo, da se pristanišče primerno opremi, tako da bo varna in privlačna točka za promet. Tako bo Spalato postal otskočna deska, kakor se je izrazil Prefekt v otvoritvenem govoru na sestanku pokrajinskega korporacijskega sveta v Spalatu, obsežnega na Italijo meječega ozemlja in narodno industrijsko področje in trgovinsko dotočišče gospodarstev zaledja. Ta naravna dopolnitev in funkcija spalatskega pristanišča je bila priznana že v zagrebškem sporazumu 37. oktobra lani. Še večji bodo uspehi, ko bo urejeno železniško omrežje, ki veže Spalato z zaledjem. Edina proga, ki sedaj spaja Spalato z zasedjem, je v prvem letu dovedla Spalatu skoro 2 milijona ton blaga več. Unska proga, ki jo sedaj gradijo in katere trasa je mgogo lažja, in proga Karlovac—Bihač bosta povezali Spalato z Neodvisno Državo Hrvatsko mnogo uspešnejše.

— **Oddaja bakrenih predmetov v Zagrebu.** Da bi se zagotovile potrebne sirovine za proizvodnjo modre galice, je zagrebški župan odredil prijavo vseh cerkvenih zvonov, bakrenih kotlov in posode, izdelanih iz bronce in medi. V oddaji odnosno o nakupu teh predmetov bodo izdani še posebni ukrepi.

— **Prevzem podružnic na Hrvatskem oproščen pristojbin.** Hrvatsko finančno ministrstvo lahko oprosti domače denarne zavode, ki prevzamejo podružnice inozemskih denarnih zavodov na Hrvatskem vseh državnih in samoupravnih dajatev.

— **Trafikantom v vednost.** Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine opozarja vse traifkante po nalogu Visokega komisarijata, da je sicer prodaja monopolskih predmetov ob nedeljah prepovedana, da pa v ostalem z naredbo glede časa za odpiranje in zabiranje trgovinskih in obrtnih obratovalnic in pisarn, smejo prodajalnice ob nedeljah in praznikih ves delovni čas prodajati novine, revije, časopise, razglednice itd.

— **Sprememba in pomnožitev ordinacijskih ur** v Zdravstvenem domu v Ribnici na Dolenjskem: 1. Šolska poliklinika vsak pondeljek in petek od 8. do 11. in popoldne od 14. do 15. 2. Dečji dispanzer za predšolsko bolno deco vsak ponedeljek od 11. do 12. in vsak petek od 15. do 16.

Iz Ljubljane

lj— **Otvoritev nove razstave pri Obersnelu.** V nedeljo dopoldne je bila v zgornjih prostorih Obersnelove galerije otvorjena nova umetnostna razstava, ki po visoki kakovosti razstavljenih del zasluži vso pozornost. Svoje umetnine sta razstavila kipar K. Putrih in slikar N. Omerza. Že na otvoritev je prihitelo toliko ljubiteljev umetnosti in stanovskih tovarišev, da je postal razstavni prostor kar tesen. Razstavo je s pomembnim nagovorom otvoril tovariš slikar Kregar, ki je v kratkih, jedrnatih besedah orisal pomembnost in visoke sposobnosti obeh razstavljalcev in grajal napačno naziranje nekaterih o delu članov Neodvisnih. Opozoril je, da so rimske pokrajine Omerze in Putrihovi portreti pravi biseri in je na koncu izrazil upanje, da bosta oba mlada likovnika dočakala svojega poveličanja. Putrih je razstavil 7 novih del, večji del portretov, Omerza pa 21 slik, portretov, pokrajin in tihožitij. Razstava bo odprta vsak dan od 9.—13. in od 15. —18. ure.

—lj **Pri prevzemanju radijskih aparatov** bo v stari cukrarni na Poljanskem nasipu št. 40 v torek in sredo 19. in 20. t. m. spet poslovalo po 7 komisij od 8. zjutraj do 20. zvečer, da bodo vsi lastniki, ki še niso dobili dovoljenja, da smejo obdržati aparat, lahko prišli na vrsto. V stari cukrarni so morali povečati dosedanja skladišča in napraviti še velika nova skladišča ter se zato morata seliti otroški prehodni dom in šentpetrsko otroško zavetišče v drugo poslopja. Skladišča so suha in svetla ter dobro urejena, da bodo vsi aparati res varno shranjeni. Mestna občina ljubljanska je za lastnino svojega prebivalstva storila prav vse, da ne bi imelo niti najmanjše škode, ter zato zarad: aparatov ni treba lastnikom imeti nobenih skrbi.

u— **Za mestne reveže** je podarila Kolinska tovarna kavinih primesi na Šmartinski cesti 2000 lir; a 100 lir je gospa Davorina Grošljeva poslala v počastitev spomina g. dr. Srečka Puherja. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

—lj **Meščan Ivan Sever.** Na poslopju kresije je zaplapolala črna zastava, kakor vselej, ko umre ljubljanski meščan. V soboto je umrl meščan Ivan Sever, eden med zadnjimi ljubljanskimi meščani. Ivan Sever se je rodil 4. maja l. 1859 v Podsmreki pri Dobrovi. V Ljubljani se je izučil za vrtnarja in kot vrtnarski pomočnik je bil dolga leta zaposlen pri Pavlu Šimencu med hmeljniki pri Svetem Križu. Ko so podrli stanovanjsko hišo na sedanjih Žalah, je dala mestna občina stanovanje Severju v svoji stanovanjski koloniji v Ulici sv. Marka za Bežigradom. Tam je Sever v soboto umrl. Požrtvovalno se je udejstvoval kot prostovoljni gasilec od l. 1894 in zato je bil l. 1930 izvoljen za ljubljanskega meščana. Kot meščanu mu je zdaj mestna občina izkazala posebno čast in pokopan bo danes ob 16. na stroške meščanske imovine. — Ženi in sinu izrekamo iskreno sožalje!

—lj **Sorazmerno lepa nedelja.** Tudi z včerajšnjim vremenom smo v glavnem lahko zadovoljni. Dopoldne je bilo solnčno brez posebnih motenj, popoldne se je pa začelo oblačiti in pogrmevalo je več ur. V mestu je pa padlo samo nekaj kapelj dežja. Proti večeru se je pa zopet zjasnilo. Mestna sprehajališča so bila ves dan zelo živahna, dober obisk so pa imela tudi gledališča.

Še o farmi pod Rožnikom

O kozji in zajčji farmi v Kollmanovem gradiču so te dni naši dnevniki objavili prav lepa poročila, ki naj bi prebivalstvo spodbujala k reji malih živali sploh. Skoraj preveč pohvalno so listi pisali o tej farmi, saj je vendar šele začetek prizadevanja Delavskega doma na tem polju ter samo želimo, da bi Delavski dom pri svojih prizadevanjih za izpopolnitev svoje kozjereje in zajčjereje imel čim večje uspehe. Pri tem pa moramo tudi omeniti, da vse stroške za zajčjo in kozjo farmo nosi uprava Delavskega doma, seveda pa mestna občina rada pregleda najemnino za prostore in pašo, saj je Delavski dom vendar mestni zavod, namenjen delavstvu in sploh socialno šibkim slojem prebivalstva. Tako je sam Delavski dom sprožil koristno zamisel farme malih živali in lani plačal iz svojih sredstev 10.000 L za nabavo koz. Tudi kunce najrazličnejših pasem je sam kupil, prav tako pa tudi vso oskrbo plačuje iz svojih sredstev. Živali so vedno pod vestnim nadzorstvom, da ni bolezni, ki prav zelo ogrožajo zlasti kunce in povzročajo pri mnogih rejcih veliko razočaranje in izgubo. Najbolj vesela je pa uprava zdrave in lepe prireje kozic in kozličev, saj bodo koze imele dosti dobrega mleka za goste Delavskega doma. Na vso farmo moramo torej gledati še samo kot na začetek dobrega namena v korist delavstvu in sploh uslužbenstvu, da bo čim najlaže prestalo težke čase.

Švicarsko nogometno prvenstvo

Nedeljsko kolo švicarskega nogometnega prvenstva je prineslo naslednje odločitve: Servette je premagal Young Fellows 3:1, Grenchen Grasshoppersa in Lugano Chaux de Fondsa 1:0. Tekmi med Lausanno in Nordsternom ter med Young Boysom in Luzernom sta ostali neodločeni. Prva se je končala celo brez zgoditka, druga pa 1:1. Curih je premagal Cantonal 3:2 in Blenia Sankt Gallen 4:2.

Povračilo potnih in selitvenih stroškov

bivših jugoslovanskih civilnih državnih uslužbencev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino smatrajoč za primerno glede na sedanje cene življenjskih potrebščin spremeniti uredbo o povračilu potnih in selitvenih stroškov bivših jugoslovanskih državnih uslužbencev **odreja:**

Čl. 1. Uredba bivše jugoslovanske vlade o povračilu potnih in selitvenih stroškov civilnih državnih uslužbencev z dne 12. decembra 1931. (Službeni list št. 4 z dne 16. januarja 1932.) s poznejšimi spremembami se spreminja kakor sledi:

1. člen 6. se glasi:

a) Za čas službenega potovanja pripada tale dnevnica:

uradnikom v položajni skupini: I., II/1 in II/2 92 L, v pol. skupini: III/1 in III/2 83 L, v pol. skupini: IV/1 in IV/2 74 L, v pol. skupini: V. in VI. 66 L v pol. skupini VII. in VIII. 60 L, v pol. skupini IX. in uradnikom pripravnikom s fakultetno izobrazbo 53 L, v pol. skupini X. in uradniškim pripravnikom s popolno srednjo šolo 47 L, uradniški pripravnikom z nepopolno srednjo šolo in zvaničnikom 40 L, služiteljem 34 L.

b) Dnevnica se znižuje po 15 dneh, prebitih v enem kraju, za ¼, po 30 dneh za ½.

c) Kljub določbi iz prednje črke b) se znižuje uslužbencem, ki opravljajo terensko delo zunaj službenega kraja, po 10 dneh dela na terenu dnevnica za eno tretjino, ne glede na to, koliko časa traja terensko delo in potovanje iz enega kraja v drugega. Katero delo je šteti za terensko delo, določi Visoki komisar.

d) Ob izrednih življenjskih in službenih razmerah sme odobriti Visoki komisar dnevnico iz črke a) v popolnem znesku, ne glede na to, koliko časa se mudi uslužbenec v istem kraju. Na enak način in iz istih razlogov se sme ta dnevnica zvišati za eno četrtino.

e) Uslužbencu, ki odide brez službene potrebe med urami predpisanega delovnega časa iz kraja poslovanja, ne pripada dnevnica za ta dan.

f) Uslužbencu, ki med službenim potovanjem tako oboli, da ne more opravljati službe, pripada ustrezna dnevnica, dokler bolezen traja, razen časa, ki ga prebije na zdravljenju v javni bolnici. Da ne more opravljati službe zaradi bolezni, dokaže s potrdilom državnega zdravnika, kjer pa tega ni, s potrdilom samoupravnega zdravnika.

g) Službeno potovanje, ki ga nastopi uslužbenec iz kraja, kamor je bil službeno odposlan, ne prekinja po povratku v ta kraj rokov iz črke b).

2. člen 11. se glasi:

a) Na razdaljah, na katerih ni železniškega ali ladijskega prometa, pripada povračilo za prevoz po kilometru, in sicer: uradnikom in uradniškim pripravnikom s fakultetno izobrazbo in popolno srednjo šolo po L 2, uradniškim pripravnikom z nepopolno srednjo šolo, zvaničnikom in služiteljem pa po L 1.50 za vsak kilometer.

b) Če moreta dva ali če more več uslužbencev uporabljati skupno prevozno sredstvo, jim pripada kilometrina za L 0.50 manjša od prepisane kilometrine.

c) Za razdaljo so določilna potrdila tehničnih oddelkov, tehničnih razdelkov in ministrstva za gradbe, kilometrske karte in urokazi državne izdaje.

d) Ulomek pod enim kilometrom se plačuje kot cel kilometer.

e) Če je po enem predloženem računu več razdalj, se seštejejo vse razdalje in se računa ulomek v skupni vsoti kot cel kilometer.

f) Če more uslužbenec uporabiti državna ali samoupravna prevozna sredstva, mu pripada znesek, ki se plačuje za prevoz s temi vozili, če je ta znesek z vsemi postranskimi povračili manjši od kilometrine. Drugače mu pripada kilometrina.

g) Pri terenskih delih ne pripada kilometrina za kretanje po terenu, ampak samo za odhod do središča prostora, kjer se opravljajo terenska dela, in obratno. Če se to središče spremeni zaradi nadaljevanja dela na drugem prostoru, ima to za posledico pravico do kilometrine do novega središča, če znaša razdalja več ko 3 kilometre.

3. člen 12. se glasi:

a) Ob potovanju na železnici in z ladjo ali z državnimi in samoupravnimi prevoznimi sredstvi, ki imajo stalno postajo, pripada za prenos prtljage do postaje in obratno po L. 7 podnevi in po L. 10 ponoči, in to, če traja potovanje več kot 48 ur in če ni postaja v neposredni bližini.

Tek 48 ur se računa po odstavku 4. člena 9.

b) Če je postaja zunaj službenega kraja (člen 2.), pripada namesto povračila iz črke a) povračilo za prevoz z vozom po določeni tarifi. Kjer tarife ni, a je vozovni promet, pripada po L. 9 podnevi in L. 13 ponoči, oziroma kilometrina, če je višja ko ti zneski. Dan se računa od 6. do 19. ure, noč pa od 19. do 6. ure.

c) Uslužbencu, ki uporablja ob službenem potovanju državne ladje, pripada povračilo iz črke a) za prvo vkrcanje in poslednje izkrcanje kakor tudi za izkrcanje zaradi prenočitve na suhem in za vkrcanje ob povratku na ladjo

d) Zvaničnikom in služiteljem ne pripada povračilo za prenos prtljage.

Čl. 2. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 8. maja 1942-XX.

Visoki komisar **Emilo Grazioli**

MALI OGLASI

NOS Z KRVNIMI ŽILAMI

je vam v nesrečo — drugim v spodtiko. Z rednim uživanjem **Ambroževe medice** bo nečista kri že čez čas razredčena in odurne krvne žilice izginejo. Pristno dobite le v **Medarni** — Ljubljana, Židovska 6.

Inserirajte v „Slov. Narodu“

Depuratori d'acqua
Čistilniki za vodo
Dott. ing. Paolo Ferrari s. a.
Milano
Via Carlo Farini, 75 Telefono 691-405

Società specializzata per Depuratori d'acqua per caldaie a bassa, media ed alta pressione del tipo a Calce-Soda, e a Fosfato, per Degasatori, per la costruzione di impianti di filtrazione lenta e rapida previa eventuale aggiunta di coagulante. Impianti di depurazione a Zeofite, di deferizzazione, di sterilizzatori, ed impianti di sollevamento e distribuzione d'acqua.

Cercasi rappresentante esclusivo.

Specializirana tvornica čistilnikov vode za kotle na nizki, srednji in visoki pritisk z apnencem-sodo in s fosfatom, za izdelovanje razplinjačev, gradnjo naprav za počasno in naglo filtracijo, tudi z dodatki za strjevanje. Čistilne naprave na zeofit, za izločevanje železa; sterilizatorji in naprave za črpanje in razdeljevanje vode.

Iščemo izključnega zastopnika.

Kdaj je nastala Ljubljana?

O nastanku Ljubljane vemo celo manj kakor o ustanovitvi Emone — Prvi sled imena našega mesta leta 1144

Ljubljana, 18. maja

Zgodovinski viri nam vedo povedati marsikaj o Ljubljani, ne moremo pa razbrati iz njih točno, kdaj in kako se je začelo razvijati naše mesto, kakor tudi ne, kateri činitelji so odločali, da je nastalo naselje ob vznožju Gradu. Če govorimo o nastanku Ljubljane, smo predvsem navezani na sklepanje na podlagi proučevanj nastanka mest in gradov v splošnem. Pri tem moramo upoštevati celo vrsto činiteljev, n. pr. strateške, tržne, prometne, upravne itd.

Nastanek Emone

Ustanovitve Emone ne smemo istovetiti z nastankom Emone. Med propadom Emone in nastankom Ljubljane je velika časovna vrzel. Emona je bila mesto starega veka, Ljubljana je pa značilno srednjeveško mesto. Domnevati pa vsaj smemo, da so pri nastanku Ljubljane bili odločilni nekateri pogoji, ki so odločali, da je bila Ljubljana sezidana v kotlini na zelo pomembnem prehodu med Alpami, Podunavjem in morjem. Zgodovinski viri govore točno o letih ustanovitve Emone. Rimljani so zavzeli vso Ilirijo l. 33 pr. Kr. Potem so Rimljani začeli politično ter vojaško organizirati novo pridobljene dežele. Najprej so ustanovili vojaške naselbine. Najpomembnejša vojaška postojanka, ustanovljena v Iliriji, je bila Emona. V letih 6 do 9 pr. Kr. je bila panonsko dalmatinska vojna in znano je, da je bila Emona že tedaj utrjena ter pomembna vojaška postojanka. Še bolje so jo utrdili l. 14 po Kr., ko je bila ustanovljena »colonia Julia Emona«. Meščanska naselbina — razlikovati je treba med civilno in vojaško Emono — je pa bila ustanovljena med l. 14 in 18 po Kr. Med tem ko je torej znana skoraj povsem točna letnica ustanovitve Emone, ne vemo niti, v katerem stoletju je nastalo jedro Ljubljane, naselbina, ki se je iz nje razvilo srednjeveliko srednjeveško mesto. Vojaška naselbina Emone, odnosno taborišče, je obsegala 2142 ha. Bila je pravokotne oblike približno 510 m dolgo in 420 m široko. Naselbina civilnega prebivalstva se je pa razvila tudi na desnem bregu Ljubljanice in sicer ob vznožju hriba, ki ga dandanes imenujemo Grad. Vedeti moramo, da so imeli Rimljani utrdbo tudi na griču, ki dominira nad veliko ravnino. Da so bila rimljanska poslopja tudi v sedanjem Tivoliju, so pokazale izkopnine pri Podturnom. Tam je bila tudi utrdba, odkrili so pa tudi ostanke vodovoda in zidovje, ki je bilo poslikano in druge starinske najdbe.

Propad Emone

Precej točno je tudi ugotovljeno, kdaj je propadla, odnosno vsaj, kdaj je začela propadati Emona. Njen konec je bil v dobi preseljevanja narodov. Huni so divjali skozi Emono proti Apeninskemu polotoku l. 452. Kakor niso prizanesli nobeni naselbini, zlasti ne večji, kjer so peketala kopita njihovih konj, prav tako so požgali in razdejali Emono. Zgodovinsko to sicer ni točno ugotovljeno, vendar je bolj verjetno, da so razrušili Emono, kakor da so ji prizanesli. Vsekakor pa je Emona še životarila nekaj časa po hunskem napadu. Za Huni so sledili valovi trum drugih barbarskih narodov in stara civilizacija je sčasom povsem propadla. Razvaline rimskih naselbin je prerasel plevel. Ta usoda je doletela tudi Emono.

Prva imena slovenskih krajev

Ljubljanska kotlina je bila »na prepihu«: bila je zelo pomembno križišče tudi v dobi preseljevanja narodov in neverjetno bi se zdelo, če bi skozi njo ne valovale množice barbarskih narodov. Iz tega pa bi tudi smeli sklepati, da nekaj časa niso bili ustvarjeni pogoji za stalno naselitev na tako prometnem — bolje: nemirnem — kraju. Zavedeti se pa tudi moramo, da Slovenci, ko so se naselili v Ljubljanski pokrajini, niso zidali mest, odnosno utrjenih naselbin. Najbrže niso poznali vojaške organizacije in so živeli v zadrugah, ki so imele kmečki značaj. Nemški vladarji so začeli pošiljati v naše kraje svoje plemstvo in mu podeljevati zemljišča v 9. stoletju. V tej dobi se tudi pojavijo prva imena slovenskih krajev v listinah. Največ jih je zapisanih s Koroškega. Z ozemlja Kranjske izvira iz te dobe le 5 imen. Pozneje, po l. 1000, je bilo zapisanih v listinah še mnogo krajevnih imen na Kranjskem, vendar zgodovinarji niso mogli še zaslediti ljubljanskega imena. Prva listina, ki govori o Ljubljani, toda posredno, izvira iz l. 1144. Napisana je bila menda v Salzburgu. To je darilna listina. Salcburški nadškof je daroval neko posestvo na Spodnjem Avstrijskem. Med pričami je omenjen tudi »Odalricus de **Laibach**, frater ducis«. Čez dve leti, l. 1146, je bila napisana v Akvileji listina, ki je posebno pomembna, ker je v nji omenjena »Luwigana«, to se pravi, malo popačeno ime Ljubljana. Tudi v tej listini ime Ljubljane ni omenjeno neposredno, temveč v imenu Ulrika Ljubljanskega: »Wodolricus de Luwigana«. Vedeti morate, da je treba črko g čitati kot j, tako čitamo Luvijana. Kakor znano pa v pogosto prehaja v b, tako da je morda bilo tedaj ime zapisano celo precej točno po izgovoru.

Nastanek Ljubljane pod Gradom

Zanesljivo je ugotovljeno le, kje je nastala Ljubljana, ne pa tudi kdaj. O tem se strinjajo tudi starejši zgodovinarji. Tudi Valvasor je zapisal, da je Ljubljana nastala »na drugem bregu Ljubljanice«, to se pravi na drugem bregu kakor Emona. Valvasor pa govori tudi o času nastanka Ljubljane: »V dobi Karla Velikega je vstalo iz razvalin stare Emone, ki je po tolikih opustošenjih propadla, na drugem bregu Ljubljanice majhno mesto, ki so ga Nemci krstili po mimo tekoči reki Laybach. Dan je torej vsaj približen časovni okvir in kraj nastanka Ljubljane. Toda vsa dognanja so pomanjkljiva. Iv. Vrhovec je zapisal v svoji knjigi »Ljubljanski meščanje«: »Najtežje bodo odgovarjali naši zgodovinarji vprašanju, kdaj in kako se je pričela Ljubljana. Dokler se ne najdejo novi, do sedaj še ne odkriti viri, preostajalo nam ne bo drugo, kakor ugibati ter se zadovoljiti z bolj ali manj srečnimi kombinacijami.« V novejšem času je pa napredoval tudi študij topografije mest, tako da so strokovnjaki odkrili splošni način nastajanja mest in trgov. Ti izsledki so služili tudi našim raziskovalcem pri proučevanju nastanka Ljubljane. (J. Rus, GV 1938.)

Ljubljana kot tržišče

Raziskovalec si je zastavil vprašanje, zakaj se je trikotno naselje ob južnozahodnem vznožju ljubljanskega griča razvilo v tržno središče. Površina tega trikotnika je sorazmerno mala in našli bi za razvoj tržnega središča marsikje mnogo primernejše kraje. Upoštevati je treba, da je bilo v tistih časih v soseščini tudi že precej krajev, kar nam pričajo njihova starinska imena. J. Rus dokazuje, da se Ljubljana ni razvila v tržišče zaradi prometnih prednosti, n. pr. zaradi stare rimske ceste in tržišča stare Emone. Zwitter, Melik in Kos so tudi razjagali nastanek Ljubljane. Njihova dognanja je Rus ocenil tako, da je prišel do sklepa: »da se podgrajska Ljubljana srednjega veka ne veže na zasnovo ilirsko-rimske Emone v prav nobenem pogledu. Vse, zlasti prememba krajevnega imena, kaže, da je nastopil tukaj med antično kulturo in začetki srednjeveškega življenja močen presledek. Edini most, ki lahko rečemo, da drži od Emone do Ljubljane, je neminljiva geografska lega kraja, to je položaj, ki sprejema, odnosno pošilja vplive svojega prostora na večje daljave, čez meje slovenskih dežel.« Tudi plovba po Ljubljanici ni vplivala odločilno, da je Ljubljana postala tržišče. Končno prihaja Rus do ugotovitve, da je Ljubljano odlikovalo nekaj posebnega, kar je vplivalo odločilno na njen prvotni razvoj.

Ljubljanska župa?

Čeprav zgodovinarji nimajo nobenih prijemljivih dokazov o organizaciji Slovencev, ko so se naselili v sedanji domovini, vendar imajo dovolj oslona za sklep, da so bili naši predniki organizirani v župah. Do te domneve prihaja tudi Rus. Dokazuje, da je bila Ljubljana sedež župe, odnosno, da se je župa imenovala Ljubljana. Širše ime župe je bilo pozneje preneseno na ožje ime kraja. Da je bilo tako, sklepa že iz samega imena Ljubljane. V množini se to ime glasi Ljubljane. Po raziskovanjih jezikoslovcev je končnica janě praslovanska. Množinsko ime Ljubljaně pomeni prebivalce kraja Ljuba. Fr. Ramovš je prišel do zaključka, da podstavi Ljub ni mogoče dokazati, da je slovanska in so jo »Slovenci najbrž prevzeli od prebivalcev, ki so pred njihovim prihodom v teh krajih stanovali.« Rus pa dokazuje, da se v imenu mnogih naših krajev vežeta dve vrsti imen, in sicer pokrajinsko lastno in naselbinsko občno. Tako je bilo ime Ljubljane pokrajinsko, krajevno pa Trg. Če je bil torej Trg središče župe, ki se je imenovala Ljubljana, nam postane razumljivo, zakaj so bili v njem dani pogoji za razvoj. V središču so se zbirali »župljani«, ker je bil tam pač sedež uprave. Da je pa bilo središče ob griču, si smemo razlagati tudi s posebnimi razlogi. Nedvomno so tudi Slovenci imeli na griču utrjeno postojanko, odnosno pribežališče v primerih nevarnosti. Tako smemo celo domnevati, da so imeli na griču grad v pravem pomenu besede, a seveda mnogo manjše poslopje od srednjeveškega gradu, ki je bilo pravi sedež župe. Morda je bil na griču le preprost ograjen okop. Marsikaj govori za to, da je bil ljubljanski grad najstarejši v večji okolici.

Zakaj je pa jedro nastalo na južno zahodni strani griča? Zato, ker je tam najlažji pristop na grič; na severni in severno zahodni strani je največja strmina in tam Ljubljanica najtesneje oklepa grič. Južno zahodna stran pa ima tudi še nekatere druge ugodnosti, da se je tam razvilo naselje, ki je postalo jedro večjega kraja, Ljubljane. Dani so bili sociološki (župa), strateški (grad), prometni (plovba) in drugi pogoji za razvoj mesta.

Določbe o uvozu listov in revij v Ljubljansko pokrajino

Na temelju čl. 3. Kraljevega odloka z zakonsko močjo z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, se glede na primerno ureditev uvoza listov in revij na ozemlje Ljubljanske pokrajine skladno z določili, ki so v veljavi v drugih pokrajinah Kraljevine, odreja:

Čl. 1. Uvoz dnevnikov, časopisov in revij vsake vrste iz inozemstva je pravilom pridržan Messaggerie Italiane d. d. v Bologni.

Čl. 2. Carinski uradi Ljubljanske pokrajine bodo z izjemo primerov, označenih v naslednjem členu 3, pripuščale uvoz naštetih publikacij samo, ako bodo naslovljene na Messaggerie Italiane d. d. neposredno ali njene pooblaščence, v katerem primeru mora biti ime dotičnih pooblaščencev napisano v naslovu z nazivom Messaggerie Italiane d. d.

Čl. 3. Iz zgornjih določil so izvzeti naslednji primeri:

a) dnevniki, časopisi in revije v poštni naročbi, ki se pošiljajo brez poštnine in z oznako »abbonnement poste« kakršnikoli osebi ali zavodu, na katerega so naslovljeni; b) publikacije, naslovljene upravam in zdolaj imenovanim zavodom: 1) Visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino, 2) Pokrajinski Zvezi bojevniških Fašijev, 3) Vojaškim Poveljništvom, 4) Kvesturi, 5) rednim konzulatom (ne več kakor 10 izvodov vsake publikacije), 6) ravnateljstvu podružnice Banca d'Italia.

Čl. 4. Prepovedan je uvoz, razširjanje in prodaja modnih listov, pisanih v francoščini in angleščini, ter vseh tiskovin, ki so iz političnih razlogov prepovedane v drugih pokrajinah Kraljevine; ta prepoved se ne nanaša na tiskovine: naslovljene na upravna mesta in zavode, omenjene v čl. 3.

Čl. 5. Zbiranje naročnikov za tuje dnevnike in časopise se bo vršilo v vseh knjigarnah pokrajine v imenu in na račun Messaggerie Italiane d. d., oddelek S. I. S. E., s sedežem v Bologni, ki ima nalogo, izvrševati pri poštnem uradu v Bologni (nakaznice in čeki) vse poslovanje, ki se tiče te službe. Zato se bodo morali zasebniki in zavodi, ki se nameravajo naročiti na dnevnike in časopise iz inozemstva potom poštne službe, obračati samo na krajevne knjigarne in tam vplačevati odnosne zneske.

Čl. 6. Za naročbo periodičnih časopisov znanstvene prirode (medicina, tehnika, matematika in podobno) bo potrebno tudi predhodno dovoljenje državnega zavoda za kulturne stike z inozemstvom (I. R. C. E.). Zato se bodo morale prošnje za naročbo takih periodičnih listov poslati na naslov S. I. S. E. šele po prejemu bona I. R. C. E. od zgoraj omenjenega državnega zavoda za kulturne stike z inozemstvom.

Čl. 7. Dovoljenje zavoda I. R. C. E. ne bo potrebno za dnevnike in periodične liste iz inozemstva, ki niso v naročbi, marveč določeni za prodajo, in se bodo lahko uvažali samo potem Messaggerie Italiane d. d., oddelek S. I. S. E.

Čl. 8. Prepovedan je uvoz v pokrajino s kakršnim koli sredstvom dnevnikov in periodičnih izdaj, za katere ni bilo dobljeno posebno dovoljenje za uvoz.

Čl. 9. Pričujoča naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 17. maja 1942-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Državne ceste v Ljubljanski pokrajini

Službeni list za Ljubljansko pokrajino« objavlja Kr. uredbo z dne 2. marca 1942-XX. št. 392, po kateri se uvrščajo v državno cestno omrežje:

cesta: bivša meja pri Kačji vasi—Planina — Kalce — Ljubljana — Škofljica — Novo mesto — Kostanjevica — državna meja;

cesta: Ljubljana — državna meja proti št. Vidu;

cesta: Ljubljana — Ježica — državna meja.

Naštete tri ceste se združijo z državno cesto št. 58 »postojnske jame«, ki dobi ime »kranjska cesta« in katere celotna proga se določa takole: Odcep št. 14 pri Trstu — Opčine — Sežana — Štorje — Senožeče — Razdrto — Postojna — Planina — Kalce — Ljubljana — Škofljica — Novo mesto — Kostanjevica — državna meja, z odcepkoma Ljubljana — državna meja proti št. Vidu in Ljubljana — Ježica — državna meja;

cesta: Škofljica — Kočevje — Pirče — državna meja, ki dobi številko 58bis;

cesta: Novo mesto — Metlika — državna meja, ki dobi št. 58ter;

cesta: bivša meja pri Grudah — Kalce, ki preide v državno cesto št. 56 »goriška in ajdovska« in ki se ji določa celotna proga takole: »Udine — Gorica — Ajdovščina — Col — Kalce«;

cesta: bivša meja — Hotedršica — Kalce, ki preide v odcepek Godovič — bivša državna meja št. 57 in ki se ji določa celotna proga takole: »Godovič — Hotedršica — Kalce«.

Vseučiliško mesto v Bratislavi

Zgrajeno bi bilo nad Donavo na kraju, kjer stoji zdaj stari grad

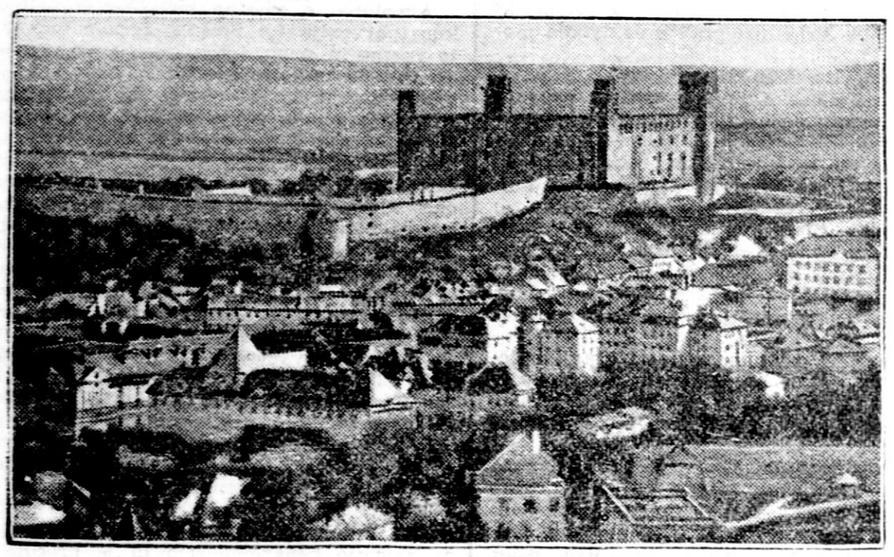

Slovaška vlada proučuje obsežne gradbene načrte, po katerih naj bi dobila Bratislava poseben vladni okraj in vseučiliško mesto. Toda časi so taki, da ni mnogo upanja, da bi se mogli ti načrti uresničiti, vsaj tako kmalu še ne. Prvi načrt se nanaša na preureditev in zazidavo Trga svobode blizu prezidentove palače, kjer bi zgradili nova velika poslopja za ministrstva in centralne urade. Bratislava preživlja že več let hudo stanovanjsko krizo, ki bi bila deloma odstranjena, če bi se uresničil ta načrt. Na eni strani so zasedli mnogi centralni uradi in ustanove zasebne hiše, na drugi pa zahteva izgradnja državnega aparata že sama po sebi več upravnih poslopij, kakor jih je bilo na razpolago ob ustanovitvi svobodne Slovaške. Zaenkrat je pa, kakor rečeno, še vprašanje, kdaj se bo mogla vlada lotiti tega načrta.

Podoben je položaj glede vseučiliškega mesta. Zdaj so poedine fakultete bratislavske univerze raztresene po mestu, kar velja tudi za dijaške domove. Za načrte posebnega univerzitetnega mesta se zelo zanima tudi ministrski predsednik dr. Tuka, ki je obenem rektor slovaške univerze. Vseučiliško mesto bi bilo zgrajeno v območju starega gradu nad Donavo. Da misli slovaška vlada s temi načrti resno, dokazuje tudi mednarodni natečaj, ki se ga je udeležila Nemčija z 18, Italija z 3, Protektorat z 2 in Slovaška sama tudi z 2 načrtoma. Prva nagrada sploh ni bila podeljena. Mednarodna komisija, v kateri sta bila tudi prof. Jansen z berlinske tehnike in dr. Libera z rimske tehnike, je prisodila dve drugi nagradi arhitektoma inž. Kreuse-Dräslu iz Berlina in La Paduhi iz Rima. Podeljenih je bilo še več nagrad.

Zanimivo je, da je po naročilu smrtno ponesrečenega nemškega ministra dr. Todta izdelal en načrt tudi dunajski arhitekt dr. Mörth, ki se je držal strogo pogojev razpisanega natečaja, in sicer že v začetku letošnjega leta kot prispevek generalnega inspektorja za gradnjo cest v Nemčiji. Ta načrt je izročil pokojni dr. Todt osebno slovaškemu ministrskemu predsedniku dr. Tuki. Ne da bi se upošteval pri natečaju, naj bi ta načrt pokazal, da je mogoče ohraniti zgodovinski grad in obenem strogo držati se pogojev natečaja. O načrtih so bila mnenja deljena, ker so mnogo zahtevali, naj se stari grad odstrani. Toda ta grad je prav tako značilnost Bratislave, kakor so Hradčani praška znamenitost. Široka javnost odločno nasprotuje odstranitvi bratislavskega gradu. Po načrtih naj bi se razvaline gradu ali odstranile in nadomestile z novo stavbo v podobnem slogu ali pa restavrirale. Na pristojnem mestu pa niso odobrili še nobenega načrta. Vsi vposlani načrti so razstavljeni v slovaškem muzeju.

Koliko tovora lahko nese človek

Če nese človek težak kovčeg, mora večkrat počivati, ali pa prekladati ga iz ene roke v drugo. Če pa opazujemo postrežčke, se jim moramo čuditi, kako igraje prenašajo tudi težke kovčege. Še bolj se čudimo postrežčkom, ki prevažajo pohištvo. Ti prenašajo težke kovčege in zaboje, pod katerimi bi se marsikdo, ki ni vajen takega dela, sesedel. Vprašanje, koliko tovora more nositi človek, je odvisno od vsakega poedinca, vendar se je pa dalo dognati povprečna teža tovora, ki ga lahko nese moški, ženska ali otrok, ne da bi trpelo njegovo telo. Približno 75% lastne teže je tovor, ki ga lahko človek nese. Ta tovor se da povečati še za 10 odstotkov lastne teže, če gre samo za priložnostno prenašanje in če je človek v takem delu utrjen.

Francozinje se bodo morale učiti gospodinjstva

Za vsa francoska dekleta, ki se ne uče kmetijstva odnosno gospodinjskega dela na kmetih, bo v bodoče obvezen pouk v gospodinjstvu. Francoska vlada je izdala poseben zakon o tem. Gospodinjski pouk mladih Francozinj obsega poleg kuhanja in šivanja navodila glede reda v stanovanju, šivanja, perila, pranja in likanja. Poleg tega se bodo učila dekleta domačega knjigovodstva in seznanjati se bodo morala tudi z vsemi gospodinjo zadevajočimi glavnimi vprašanji.

B. Perowne: 62

Dr. Torridon igra za vse

Roman

‚Pomagajte mi ga spraviti v ta kovčeg!' — in pomagal sem mu, kaj sem pa mogel? Vidite, razumel sem svoj položaj.«

»Imeli ste zvezane roke,« je pripomnil Roy. »Morilec je bil izsledil ime, pod katerim ste živeli svoje zasebno življenje. Polastil se je bil vaše hčerke, ki je bila zdaj v rokah njegovih pajdašev. Ko bi bili poskusili kaj storiti ...«

»Ko bi se mu bilo kaj zgodilo.« je Gouverne nadaljeval, »bi bila morala umreti moja uboga Julija, ki so jo imeli skrito kdo ve koliko sto milj od mene. Vi, doktor, ste se imeli za kmeta v igri. Zamislite si šele moj položaj! ... Zločinčeva postava,« je Gouverne nadaljeval, »je bila bolj ali manj podobna Saidovi. Malce črne barve za lase, malce tinkture, ki porjavi kožo, par nalepnih brkcev — pa je postal moj tajnik. Oh, načrt je bil premišljen do najmanjše podrobnosti. In tisto noč sva iz kopalnice, ki je ležala nasproti moje kabine, skupaj vrgla Saidovo truplo v morje.«

»A kaj je hotel Le Fendu? Kakšen je bil njegov namen?« je vprašal Brookby.

»Hotel je izslediti tistega, ki mu je bil ukradel ime, ter mu odvzeti ves dobiček njegovih tatvin. Jaz sem se ukvarjal s temi tatvinami, in Le Fendu je bil prepričan, da imam zanesljivo sled. Hotel me je porabiti kot vabo za tatu.« Gouverne je pogledal Brookbyja. »Priznam, da sem vas imel na sumu. Toda Le Fenduju sem rekel, da tavam povsem v temi, če ni tat on sam. Kajti lahko si mislite, da nisem imel prav nikakega namena, spustiti Le Fenduja komur koli na sled! Naloga, ki sem jo videl pred seboj, je bila torej izredno težavna. Reševal sem jo, kakor sem vedel in znal ... zaradi Julije. Ko sva našla v uradu pristaniške policije v Marseillu doktorja Torridona v denarni stiski, mi je šepnil Le Fendu na uho: ‚Pritegnite ga ... ponudite mu delo ... v Monte Carlu!' Dasi nisem vedel, kakšen bi utegnil biti njegov namen, sem vendar ubogal. Ko sva vas pustila v lekarni, doktor Torridon, mi je razložil svoj načrt. S prgiščem biserov je hotel ujeti lažnega Le Fenduja! In v vsem, kar je prišlo potem, sem bil zgolj izvrševalec ukazov smrti, ki mi je stala za hrbtom v osebi Štefana Le Fenduja, z drugim imenom Haâlala Saida!«

»Zakaj mi je dal samokres?« je vprašal Roy.

»Povedal mi je, da vam ga je dal. To je storil z namenom, da vas utrdi v poslušnosti do mojih navodil, ki so bila prav za prav njegova. Povedal je tudi, da ste ga videli v Monte Carlu, našemljenega za enookca; in ukazal mi je, naj se delam vznemirjenega in hlinim zanimanje, če bi kaj omenili zastran tega. To naj bi vas premotilo, ako bi se vam bil slučajno porodil kak dvom.«

»In Azzopardi?« je vprašal Roy.

»Tisto, kar vam je povedal Azzopardi, je bilo nedvomno res. In Azzopardi je bil na dobri sledi. Kako jo je našel, ne vem, a nazadnje se je jel zanimati celo za ta hotel. In to je bila napaka, ki ga je pogubila. Kajti Le Fendu ga je ubil — vi, doktor, ste videli, kako. Toda od tistega trenutka je živel Le Fendu v nenehnem strahu: v strahu, da se ne bi vi, Torridon, vprašali, zakaj vas enooki ni počil, ko ste mu bili v svojem avtomobilu tako lahek cilj.«

»Res sem pomislil na to,« je zlovoljno menil Roy. »Toda očitno sem malce počasne pameti. Kajti na misel mi je prišlo šele davi.«

»Lahko si mislim, kakšen je bil vaš zaključek. Rekli ste si, da enooki zato ni streljal po vas, ker sem bil enooki jaz in sem vas še potreboval.«

»Da, prav to sem si mislil,« je Roy potrdil. »Toda prepričan še nisem bil. Potem je Brookby rekel, da je slišal hrlenje motornega čolna. A jaz sem vedel, da leži Jožef Fahy ondukajle v sobi na koncu hodnika in da se mu blede, ker je hudo ranjen z bodalom ...«

»Jožef Fahy!« je z zamolklim glasom ponovil Brookby.

Gouvernovi veliki prsti so zvijali cigareto; ko pa je bila zvita, se je obrnil k Royu:

»Fahy je šel tisto noč za vami na vrt vaše vile, doktor. Kakšen je bil njegov namen, ne vem. Srečal je Le Fenduja, in Le Fendu ga je zabodel. S precejšnjo težavo, ki jo je povzročila vaša čuječnost, doktor, nama je uspelo, da sva ga odnesla v motorni čoln. Le Fendu je bil prepričan, da se lažete, ko pravite, da ste tega človeka le slučajno vzeli v službo: mislil je, da ste ga sprejeli iz kakega skritega razloga. Upal je, da bo to zvedel od Fahyja, kadar se osvesti; toda Fahy se ni osvestil, ampak je zapadel v delirij.«

Gouverne je prižgal svojo tanko cigareto.

»Ko sva šla snoči k vili na prežo, je bila povsod tema. Vas ni bilo doma. Le Fendu je sklenil vdreti v vilo in prebrskati Fahyjeve stvari, da bi kaj zvedel o njem. Uboga gospodična Steuartova, ki se je bila, kakor zdaj vemo, splazila v vilo, da bi vam ukradla bisere, je srečala Le Fenduja. Morala je umreti ...

»Le Fendu jo je poznal; videl jo je bi na ‚Ranporu'. Vrnil se je v motorni čoln, kjer sem ga čakal, in se z menoj vred odpeljal. Ali je bila ona tisti tat, ki je zlorabljal njegovo ime? Le Fendu ni bil prepričan o tem. Po njegovi domnevi je imela Brookbyja na sumu, da misli ukrasti Torridonove bisere, in je prišla v vilo, ker ga je hotela zasačiti. Tako je dobil prepričanje, da ni lažni Le Fendu nihče drug kakor Lionel Brookby.

»Ko sva zaplula v lopo, ki jo poznate, se je zločinec nenadoma sklenil vrniti v vilo. Storila sva tako in našla vas, uklenjenega od Beaurièra. Slišala sva Beaurièrovo laž: da so vas videli, ko ste umorili gospodično Steuartovo. Za Le Fenduja pa je bilo najvažnejše to, da še niste bili omenili hotela ‚Des Puits', njegovega glavnega skrivališča! Sklenil vas je spraviti tja, preden kaj poveste. Njegov namen je bil, da potem zvabi semkaj Brookbyja, ga prisili, da pove, kam je skril svoj tatinski plen, ga ubije, se polasti Brookbyjevega plena in izgine, nas vse pa pusti tu zaprte.

Urejuje Josip Zupančič — Za Narodno tiskarno Fran Jeran — Za inseratni del lista: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani